

Ο Ελληνολάτρης Τζούς

ΟΔΥΣΣΕΑΣ

Η ΑΓΡΥΠΝΙΑ ΤΩΝ ΦΙΝΝΕΓΚΑΝ

Η ΓΛΩΣΣΑ ΤΗΣ ΑΓΡΥΠΝΙΑΣ

Πρόσωπα του έργου

Ο ΕΓΩΦΘΑΛΜΟΣ ΤΟΥ ΝΟΥ

ΠΛΟΚΗ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ

Η Αγρύπνια των Φίννεγκαν. Ως ΣΗΜΕΙΑΚΗ ΣΥΝΑΡΤΗΣΗ

Λοιπόν, περί τίνος πρόκειται;

Ο ΧΑΟΚΟΣΜΟΣ ΤΟΥ ΣΤΡΟΒΙΛΟΚΟΣΜΟΥ ΤΗΣ ΑΓΡΥΠΝΙΑΣ

Σχετικότητα, απροσδιοριστία. Η Αγρύπνια σε κβαντική κατάσταση

Η ΕΚΜΗΔΕΝΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΑΤΟΜΟΕΤΥΜΟΥ

Το εν τω γίνεσθαι είναι της Αγρύπνιας των Φίννεγκαν.

Ο αλλοκοτολόγος της Αγρύπνιας

ΥΛΗ ΚΑΙ ΠΝΕΥΜΑ ΣΤΗΝ ΑΓΡΥΠΝΙΑ ΤΩΝ ΦΙΝΝΕΓΚΑΝ

Αβεβαιότητα (απροσδιοριστία) στην Αγρύπνια των Φίννεγκαν

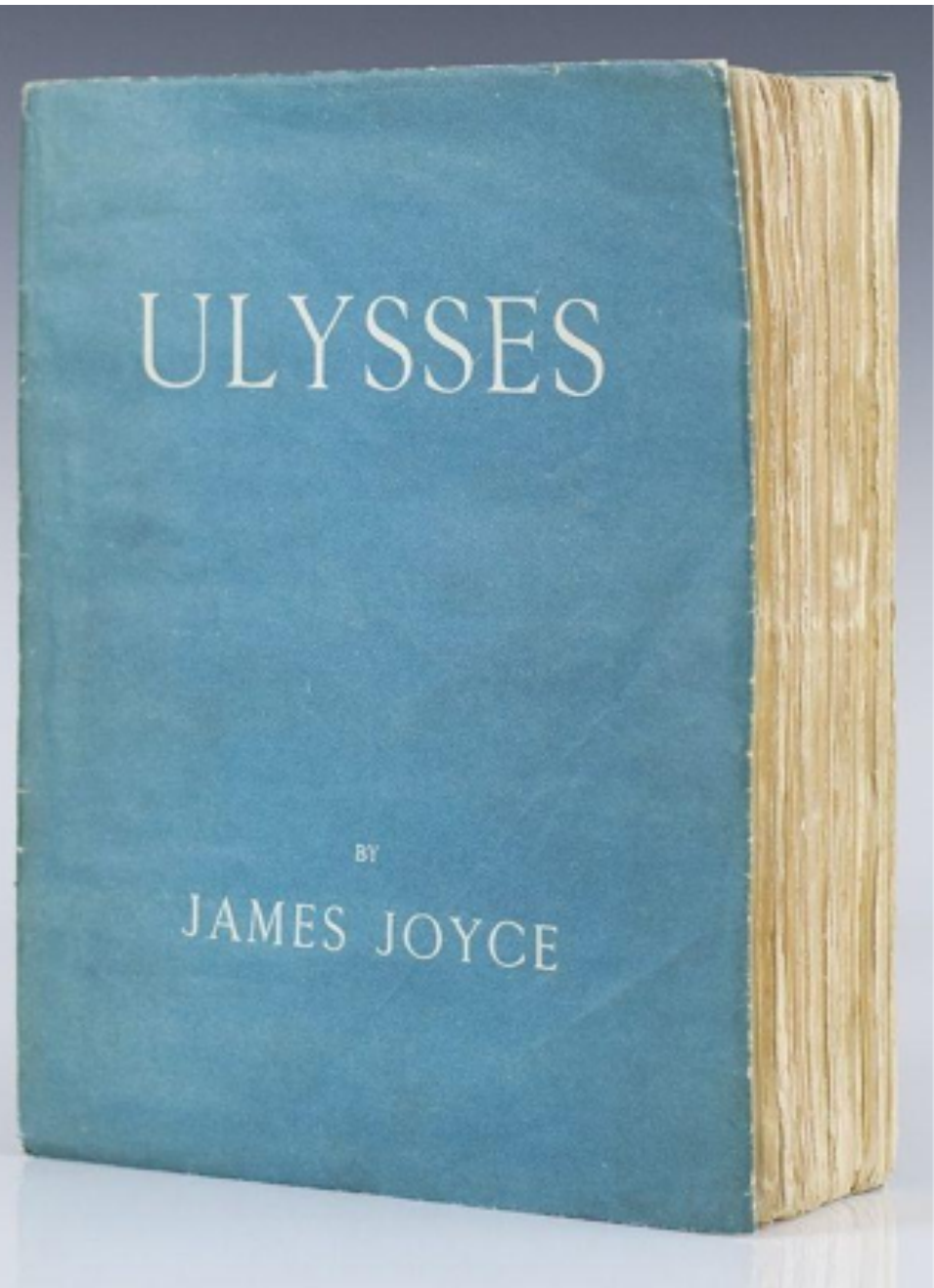
Ο χωροχρόνος στην Αγρύπνια και οι τέσσερεις γέροντες

Ο Ελληνολάτρης Τζούς

Οδυσσέας

Αγρύπνια των Φίννεγκαν

«Τα χρώματα της βιβλιοδεσίας
(επιλεγμένα από εμένα) θα είναι
άσπρα γράμματα σε μπλε φόντο — η
Ελληνική σημαία [...] κατά έναν
ιδιαίτερο τρόπο, τον μύθο — τα άσπρα
νησιά σκορπισμένα πάνω στη
θάλασσα συμβολίζουν.».[7]

«Μια φωνή από τα πέρατα του κόσμου.»

«Γειά σου Στέφανε.

Ερχεται ο Δαίδαλος!» [...]

«Ελα δω, Δαίδαλε! Βους Στεφανούμενος! Βους Στεφανηφόρος!»[1]

«A voice from beyond the world was calling.

«Hello, Stephanos!»

«Here comes The Dedalus! [...]

«Come along, Dedalus! Bous Stephanoumenos! Bous Stephaneforos!».[2]

Ulysses (Οδυσσέας), ο Μπακ Μάλλιγκαν στον πύργο Μαρτέλο, λέει στον Στέφανο:

«Το παράξενο όνομά σου , αρχαίο ελληνικό!

Αχ, Δαίδαλε, οι Ελληνες [...]

Θάλαττα! Θάλαττα! [...] *επί οίνοπα πόντον*[4].

Your absurd name, an ancient Greek»[5] «Ah, Dedalus, the Greeks. [...] *Thalatta! Thalatta! [...] epi oinopa ponton*».[6]

Φρανκ Μπάτζεν (Frank Badgen) στο βιβλίο του James Joyce and the Making of Ulysses γράφει:

«Τώρα γράφω ένα βιβλίο», είπε ο Τζόυς,
«βασισμένο στις περιπλανήσεις του
Οδυσσέα.» [...]

«Είσαι πολύ διαβασμένος, κ. Μπάτζεν.
Γνωρίζεις πιο ολοκληρωμένο σφαιρικό
χαρακτήρα που να έχει παρουσιαστεί από
οποιονδήποτε συγγραφέα;»

ΓΙΑΝΝΗΣ ΜΕΛΑΝΙΤΗΣ «ΟΔΥΣΣΕΑΣ ΩΣ ΦΑΟΥΣΤ» | LiFO

«Ο Μεφιστοφελής πάντα τον τριγουρίζει.» [...]

«Ναι», είπε ο Τζόους.

«Ο χωρίς ηλικία Φάουστ δεν είναι άνθρωπος. Αλλά ανέφερους τον Αμλετ. Ο Αμλετ είναι ανθρώπινη ύπαρξη, αλλά αυτός είναι μόνο γιος.

Ο Οδυσσέας είναι γιός του Λαέρτη, πατέρας του Τηλέμαχου, σύζυγος της Πηνελόπης, εραστής της Καλυψώς, σύντροφος των Ελλήνων πολεμιστών στην Τροία και βασιλιάς της Ιθάκης.

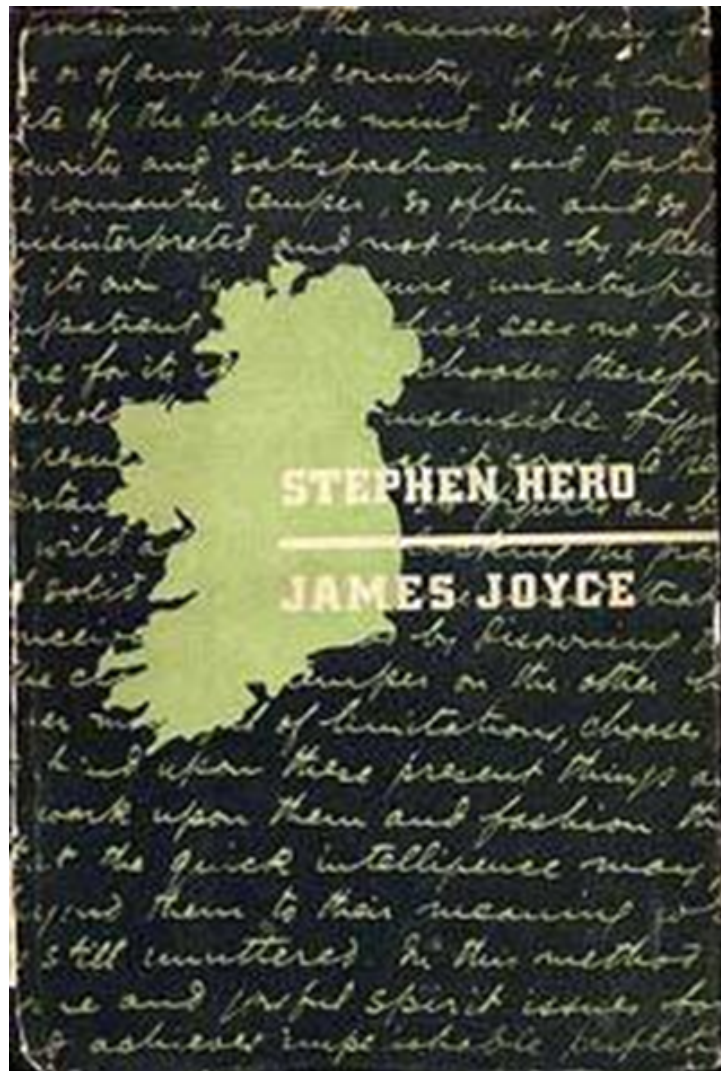
Υπέστη πολλές δοκιμασίες, αλλά με την ευφυΐα του και το κουράγιο του ανταπεξήλθε σε όλες.»[9]

Αυτός ήταν εφευρέτης επίσης.
Το τανκ είναι δική του εφεύρεση.
Ξύλινο άλογο ή σιδερένιο κουτί —
δεν έχει σημασία.
Και τα δύο είναι κελύφη που
περιέχουν οπλισμένους
πολεμιστές»[10]

Με το όνομα Stephen, το οποίο παραπέμπει
στο ελληνικό όνομα Στέφανος, τιτλοφορεί ο
Τζόους το βιβλίο του:
Stephen Hero.

Δεν χρησιμοποιεί το καθαρά αγγλικό όνομα, Steven, Στήβεν[13]).

NEW DIRECTIONS
1944, 1ST EDITION

Στον τοίχο του διαμερίσματός του στο Παρίσι κρεμόταν μια Ελληνική σημαία φερμένη από την Τριέστη.[17] Ενα βάζο πάνω στο πιάνο που περιείχε Ελληνικές σημαίες.

«είναι πολλές από αυτές, δεν είναι; ο Οδυσσέας έχει Ελληνικό θέμα· ως εκ τούτου οι ελληνικές σημαίες. Κάθε καινούργια έκδοση του Οδυσσέα είναι μια καινούργια σημαία στο βάζο. Προς το παρόν υπάρχουν εννέα. Παρομοίως το δωμάτιο μου είναι γαλάζιο, και έχω ζητήσει οποτεδήποτε δημοσιεύεται ο Οδυσσέας να έχει γαλάζιο κάλυμμα.».[18]

Στον «Οδυσσέα», Ο Μάλλιγκαν μιλώντας στον Στέφανο, λέει:

«Θεέ μου, Κίντς,[19] αν εσύ κι εγώ γινόταν να δουλέψουμε μαζί, μπορεί να κάναμε κάτι για το νησί. Να το Ελληνίζαμε».[20]

«Το παράξενο όνομά σου , ένας αρχαίος Ελληνας!
Αχ, Δαίδαλε, οι Ελληνες [...] Θάλαττα! Θάλαττα! [...] *επί οίνοπα πόντον*[4].

Your absurd name, an ancient Greek»[5]

«Ah, Dedalus, the Greeks. [...] Thalatta! Thalatta!
[...] *epi oinopa ponton*».[6]

Στη Ζυρίχη το 1915, [...] Στα σημειωματάρια του Τζόους κατά τη διάρκεια που μάθαινε ελληνικά, σε δυο αντικρουστές σελίδες, απέναντι από τη σελίδα που περιέχει με τα γράμματά του την φράση:

«Πάτερ ημών ο εν τοις ουρανοίς»,

(και στην απέναντι σελίδα):

«Συγνόμην, πρέπει να πηγαίνω εις το αποχωρητήριον.

Οι χίροι τρόγουν σκατά. Εάν δεν το αγαπάτε, να (Σε) χέσω τα μούτρα σας.».

Και στην συνέχεια:

«Πέρνετε ένα συγαρέτο, κυρία;».[28]

Περιγράφοντας την εορτή των γενεθλίων του (τα οποία ονόμαζε γενέθλια νύχτα), ο Τζόους, σημειώνει:

Το βράδυ σίγουρα θα έκλεινε με την απόδοση του Ελληνικού Εθνικού Υμνου — Χαίρε, χαίρε, Ελευθεριά».[29]

Βρώμικο, βλάσφημο, άσεμνο έχει χαρακτηριστεί το βιβλίο του Τζους Ulysses (Οδυσσέας) εγχειρίδιο τεχνικής ή δοκίμιο (αντί)φιλοσοφικό ή (αντί)πατριωτικό ή (αντί)εκκλησιαστικό.

«Εάν ο Οδυσσέας δεν αξίζει να διαβαστεί τότε η ζωή δεν αξίζει να την ζει κανείς» απαντά ο Τζους «Είναι ένα βιβλίο στο οποίο όλοι μας χρωστάμε και από το οποίο κανείς μας δεν μπορεί να ξεφύγει» γράφει ο Τόμας Ελιοτ.

Ενα βιβλίο, όπου ο ιρλανδικός λυρισμός και η ιρλανδική χυδαιότητα, συνθέτουν ένα Απολλώνιο και Διονυσιακό αμάλγαμα.

[11] Budgen, Ο.π. (σελ. 17,18).

[12] Fran O'Rourke James Joyce and the Greeks στο The Greek World between the Age of Enlightenment and the Twentieth Century Vol. 3 Edited by Konstantinos Dimadis. Ellinika Grammata. 2007 (σελ. 421)

[13] Στις ελληνικές μεταφράσεις των έργων του Τζόους: Το Πορτραίτο του Καλλιτέχνη. Μετάφραση Μ.Σ. Εκδόσεις Γαλαξίας 1965. Στήβεν ο Ηρωας. Μετάφραση Μιχάλης Κοκολάκης. Εκδόσεις Αλεξάνδρεια. 1995. Οδυσσέας. Μετάφραση: Σωκράτης. Εκδόσεις Κέδρος. 1990), το όνομα Stephen, μεταφράζεται ως Στήβεν (Steven, όνομα που δεν επέλεξε ο Τζόους). Steven: α) dialectal, chiefly British (διάλεκτος κυρίως αγγλική): voice (φωνή). 2 noise (θόρυβος), uproar (οχλαγωγία, πανδαιμόνιο). Merriam Webster Dictionary. β) Στα Μεσαιωνικά αγγλικά < αγγλοσαξονικά αγγλικά (Old English): stefn: φωνή, ήχος. (Wictionary). γ) «Από το Στέφανος: πρωτομάρτυρας, εβραίος που μορφώθηκε στην Ελλάδα. Don Gifford with Robert J. Seidman. Ulysses Annotated. Notes for James Joyce's Ulysses. Second Edition Revised and enlarged by Don Gilford. University of California Press. Berkley Low Angeles London 1988.

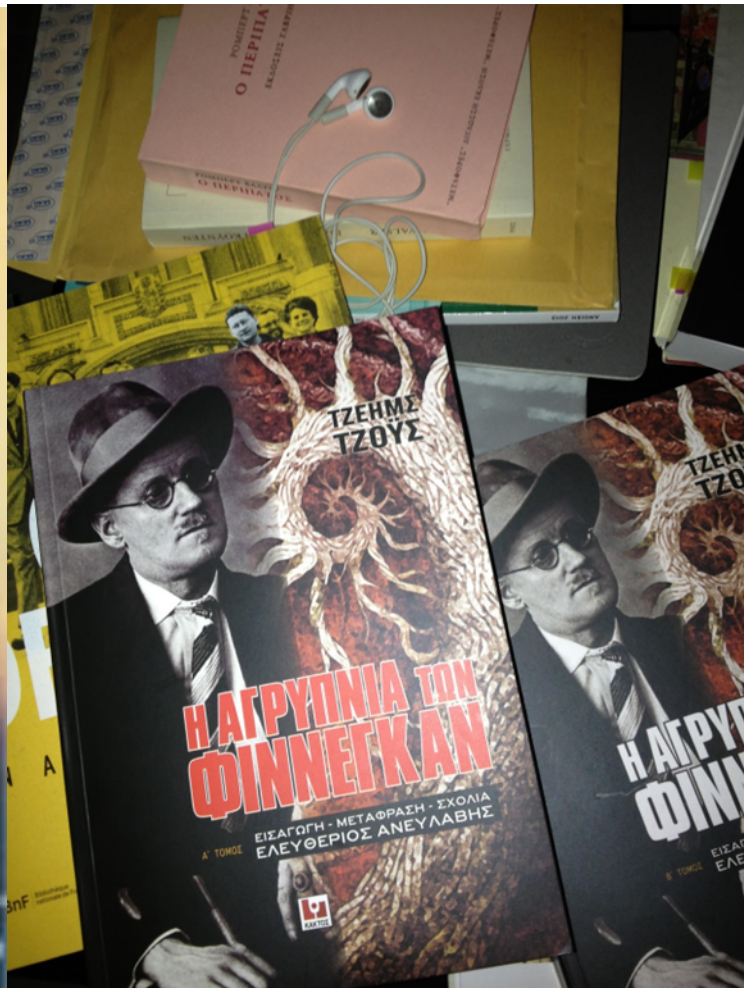
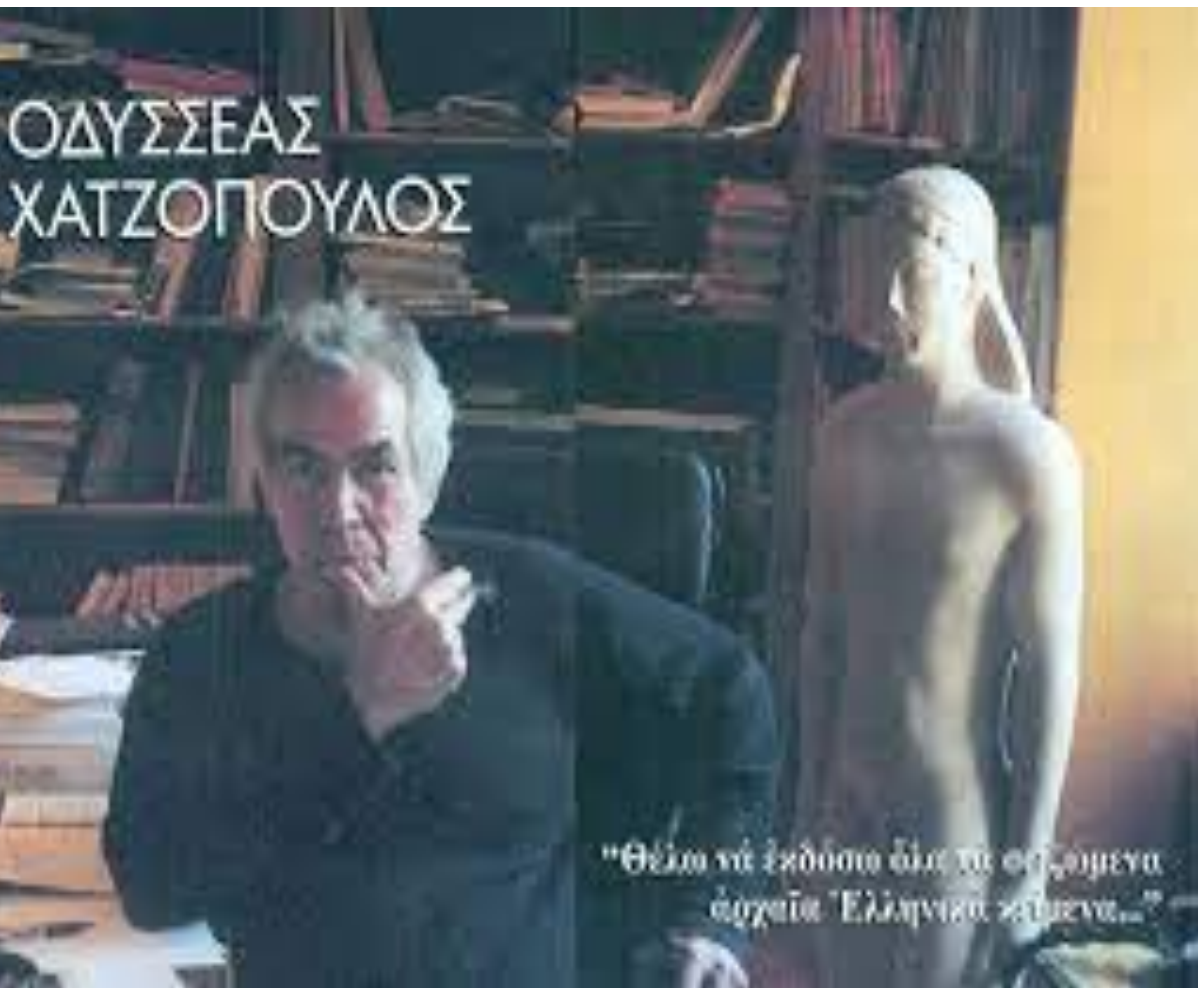
Θεωρώ ορθότερη την μετάφραση του ονόματος Stephen ως Στέφανος. Στέφανος, αναφέρεται στην έκδοση του Οδυσσέα, από τον Κάκτο. 2014

[14] Τζέημς Τζόους, Στήβεν ο Ηρωας. Προλεγόμενα 1. Εισαγωγή στην πρώτη αγγλική έκδοση (1944). Μετάφραση: Μιχάλης Κοκολάκης. Εκδόσεις Αλεξάνδρεια. 1995. (σελ. 11)

- [15] James Joyce's *Ulysses*. A Study by Stewart Gilbert. Vintage Books. New York. 1955 (1η έκδοση 1930. Σελ. 30)
- [16] *Ulysses*, (σελ. 110). *Οδυσσέας* (σελ. 220).
- [17] Padraic Colum, in Ulick O'Connor, *The Joyce We Knew*, Cork: Mercier Press, 1967, (p. 79).
- [18] Adolf Hoffmeister, 'James Joyce', in James Joyce. *Portraits of the Artist in Exile*, ed. Willard Potts, (p. 126).
- [19] Κίντς < Kinch, από το kinchin: παιδί. William York Tindall *A Reader's Guide to James Joyce*. The Noonday Press, Inc. New York. 1959. (σελ. 13)
- [20] *Ulysses* (σελ. 6). *Οδυσσέας* (σελ. 12).
- [21] Ο.π. (σελ. 601), Ο.π. (σελ. 1027)
- [22] George Borach, *Conversations with James Joyce* <https://www.jstor.org/stable/371650>. Ο Τζορτζ Μπόρακ ήταν ένας από του μαθητές του Τζόους στην Ζυρίχη, που έγινε στενός του φίλος. Κατέγραψε μερικές από τις συζητήσεις που είχαν με τον Τζόους όταν ο Τζόους έγραφε τον *Οδυσσέα*, και το 1931 τις δημοσίευσε στο *Die Neue Zürcher Zeitung*, με τίτλο «Gespräche mit James Joyce: Conversations with James Joyce» Translation by Joseph Prescott. Ο Μπόρακ σκοτώθηκε σε αυτοκινητιστικό δυστύχημα σε ηλικία 42 ετών, το 1934.

- [23] Οδυσσέας, (σελ. 40, 41. Υποσημ. αριθμ. 9).
- [24] Οδυσσέας, (σελ. 41. Υποσημ. αριθμ. 12).
- [25] Ulysses (σελ. 21). Οδυσσέας (σελ. 41).
- [26] Frank Budgen, James Joyce and the Making of 'Ulysses', Oxford: Oxford University Press, 1989 (σελ. 174).
- [27] Budgen Ο.π. (σελ. 174).
- [28] Fran O'Rourke James Joyce and the Greeks (σελ. 427).
- [29] Ο.π. (σελ. 428).
- [30] Richard Ellmann, Τζέημς Τζόυς. Μετάφραση Αθηνά Δημητριάδου, Εκδόσεις Scripta. 2005. Σελ. 866

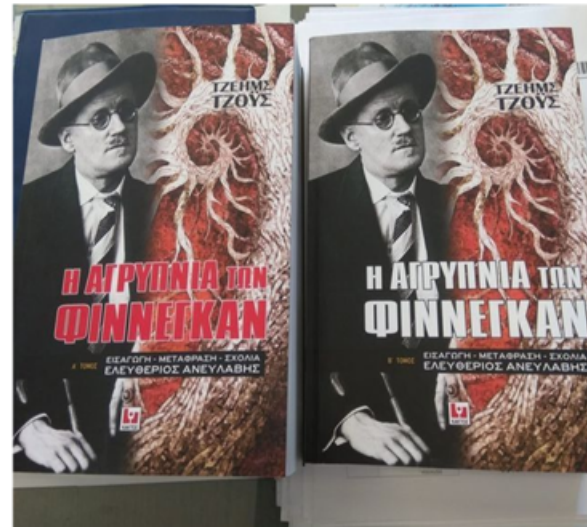

**Η Αγρύπνια των Φίννεγκαν
Περί τίνος πρόκειται;**

Three quarks for Muster Mark!

(FW: ΑΤΦ Τ.Β' 338).

«Η Αγρύπνια των Φίννεγκαν»
με τον Εγώφθαλμο του νου

Το κουάρκ είναι ένα στοιχειώδες σωματίδιο της κβαντικής φυσικής και ουσιώδες συστατικό της ύλης,

είτε είναι (το κουάρκ) φυσική οντότητα είτε μια αφαίρεση που χρησιμοποιείται για να εξηγηθούν έννοιες που δεν είναι απολύτως κατανοητές.

Ένα κουάρκ της λογοτεχνίας είναι το

Finnegans Wake

Η Αγρύπνια των Φίννεγκαν

Έχει χαρακτηριστεί μυθιστόρημα, ποίηση σε πεζό λόγο, έπος, μύθος, αίνιγμα, σπαζοκεφαλιά, φιλοσοφικό-θρησκευτικό κείμενο. Είναι μια μοναδική δημιουργία στον κόσμο της λογοτεχνίας.

Ένα βιβλίο μοναχικό, ανεπίδεκτο αφομοίωσης, απείρως περίπλοκο, που χάραξε τη στροφή από τον μοντερνισμό στον μεταμοντερνισμό.

Finnegans Wake: Η Αγρύπνια των Φίννεγκαν δύσκολο βιβλίο:

«προτασοκαταδικασμένο* να σπρώχνεται με τη μύτη πάνω από ένα τρισεκατομμύριο φορές παντοτινά μέχρι που η κεφάλια του να βουλιάξει ή να κολυμπήσει δίπλα σ' αυτόν τον ιδανικό αναγνώστη που πάσχει από ιδανική αϋπνία» (ΑΤΦ Τ.Α' 389, 390) με την «κατανόηση προδομένη στις κάθε γραμμής το τέλος». (ΑΤΦ Τ.Α' 390)

*Sentenced: καταδικασμένος + Sentence(d): πρόταση γραμματική.

ideal reader «το μυθιστόρημα πρέπει να είναι μια κοινωνία μεταξύ ενός μαγικού συγγραφέα και ενός ιδανικού αναγνώστη» *À rebours* (μεταφρασμένο στ αγγλικά ως *Against Nature*: Ενάντια στη Φύση) του Huysmans

Σε γράμμα του στη Harriet Shaw Weaver, την εκδότρια του έργου του, ο Τζόυς γράφει:

«Ένα μεγάλο μέρος κάθε ανθρώπινης ύπαρξης περιέρχεται σε μια κατάσταση ή οποία δεν μπορεί να γίνει αντιληπτή με τη χρήση της αφυπνισμένης (of wideawake) γλώσσας, της αμετακίνητης (cutanddry) γραμματικής και της προχώρα μπρος (goahead) πλοκής»

(letter dated Nov. 24, 1926; Letters 3:146; Selected Letters 318).

Η *Νέα Επιστήμη* του Giambattista Vico, *Scienza Nuova*,* ή *New Science* (1725, 1744) είναι η σπονδυλική στήλη της Αγρύπνιας.

Σύμφωνα με τη θεωρία του Βίκο η Ιστορία εκτυλίσσεται με κυκλικό τρόπο και κάθε κύκλος αποτελείται από 3 περιόδους:

Θεοκρατική περίοδος. Ηρωική, και Ανθρώπινη που ακολουθούνται από μια μεταβατική περίοδο, το *ricorso* (επιστροφή), που αρχίζει τον επόμενο ίδιο κύκλο.

GIAMBATTISTA VICO
Η ΝΕΑ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΓΝΩΣΗ . Εισαγωγή – Μετάφραση - Πίνακες
Γιώργος Κεντρωτής .
(GUTENBERG 2015)

Το έργο *Finnegans Wake*, και «*Η Αγρύπνια των Φίννεγκαν*», διαιρείται σε

4 μεγάλες ενότητες ή βιβλία:

I, II, III, IV.

Το βιβλίο I περιλαμβάνει 8 Κεφάλαια,

Το βιβλίο II 4, το III 4

Το IV ένα και μοναδικό. επιστροφή (*ricorso*).

«Ἐυνόν αρχή και πέρας επί κύκλου περιφερείας.» (1)

Η *Αγρύπνια*, συνεχίζεται από την τελευταία σελίδα:

«μακριά μοναχική τελευταία αγαπημένη μακρόσυρτη η» (ΑΤΦ Τ.Β':844)

«a way a lone a last a loved a long the» (FW: 628)

Το άρθρο «η» είναι η τελευταία λέξη της μισοτελειωμένης φράσης, η οποία συνεχίζεται στην πρώτη σελίδα:

«ποταμορροή, [...] μας γυρίζει με κόμοδο (2) βικόκυκλο (3) επανακύκλησης πίσω [...]» (ΑΤΦ Τ. Α': 3)

«riverrun brings us by a commodius vicus of recirculation back [...]» (FW: 4)

Το όνομα του Βίκο (vicus) αχνοφέγγει στην πρώτη πρόταση του βιβλίου.

1. Ηράκλειτος, απόσπ. 103 (εκδ. Κάκτος, σειρά «Οι Έλληνες», αρ. σειράς 285).

2. Commodius (κομόδιος; βολικός κατάλληλος, εύχρηστος) < Commodus: Κόμοδος, ο Ρωμαίος αυτοκράτορας επί αυτοκρατορίας του οποίου άρχισε η έκπτωση της Ρώμης) + commode: κομόδιο, δοχείο νυκτός.

3. Vicus: κύκλος + (Gianbatista) Vico (1668-1744), Ιταλός φιλόσοφος.

Η γλώσσα της Αγρύπνιας

Οι Φίννεγκαν μιλούν τα φιννεγκανικά του Τζούς.

Μια γλώσσα κατασκευασμένη με λέξεις portmanteau:

«δύο έννοιες πακεταρισμένες μέσα σε μια λέξη» (1) όπως λέει ο Χάμπτυ Ντάμπτυ.

Γλώσσα κατασκευασμένη με αναγραμματισμούς, λογοπαίγνια, αντιμεταθέσεις, ονοματοποιίες, συγκοπές, μεταθέσεις, νεολογισμούς.

1. Lewis Carroll, *Alices Adventures in Wonderland and Through the Looking-Glass*, St Martin's Press, New York, 1971, σελ. 220.

Όπως κάθε γλώσσα, και η γλώσσα της *Αγρύπνιας* είναι
«Ένα πρίσμα μέσα από το οποίο οι χρήστες της γλώσσας
βλέπουν τον κόσμο» (1)

«Η γλώσσα μου είναι ο κόσμος μου» (2)

Ο κόσμος και η *Αγρύπνια* παίρνει τόσες μορφές και σημασίες, ό-
σες δίνουν οι άνθρωποι και οι γλώσσες που τον μιλούν και τη διαβά-
ζουν.

1. Mounin Georges, *Κλειδιά για τη γλωσσολογία*, μετάφραση Άννας Αναστασιάδη-Συμεωνίδη, εκδ. Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης, Αθήνα, 1984, σελ.78-79.

2. Wittgenstein Ludvig, *Tractatus Logico-Philosophicus*, μετάφραση Θ. Κιτσόπουλος, εκδ. Παπαζή-
ση, Αθήνα,
1978.

Δεν έχει βρεθεί ακόμη,

«ο Μαγγελανομεγαλοδανδής» (1) (ΑΤΦ Τ.Β' 824)

για να την κυκλοπεριπλεύσει ολόκληρη.

1. Megallant < mega: ελλ. μεγάλος + gallant : γενναίος, δανδής, γαλαντόμος, + Magellan: ο θαλασσοπόρος Μαγγελάνος.

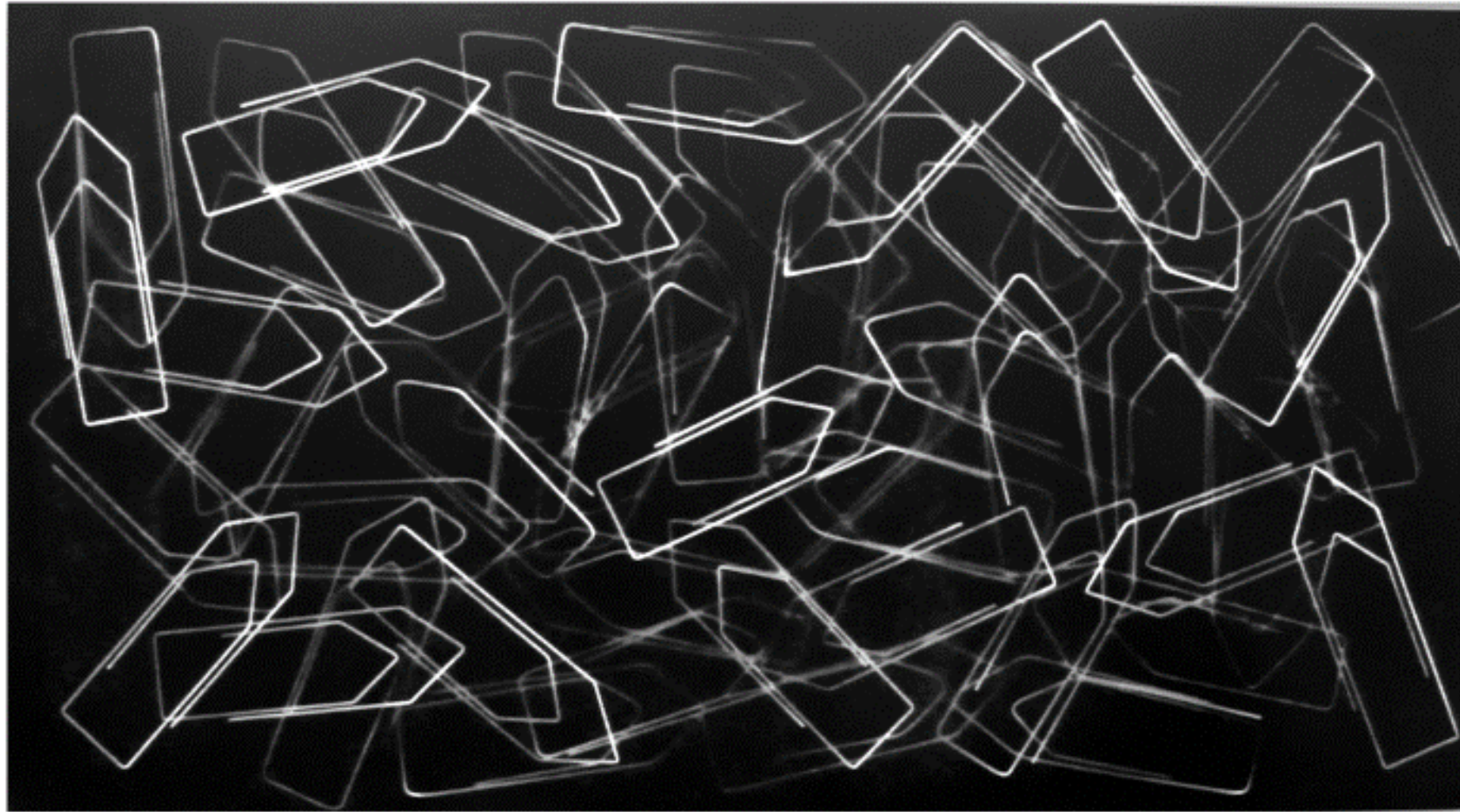
Με τα λόγια του ίδιου του Τζόυς:

«Μια υπόθεση που σε σαστίζει [...] Περιπλοκές στα δεξιά μου, περιπλοκές αριστερά μου, σύμπλεγμα στη σελίδα μπροστά μου, απορία στην πένα δίπλα μου, διπλά τα πράγματα στα περιπλανώμενα μάτια μου.»

«Μπέρδεμα... μπέρδεμα, μπλέξιμο... σαστισμάρα, διβουλία...
χαύνωση:
complication... complication, complex... perplex, duplex...
stuplex...»

James Joyce, *Letters I*, 222.

Λίμπερτι Πάτερσον: Connections

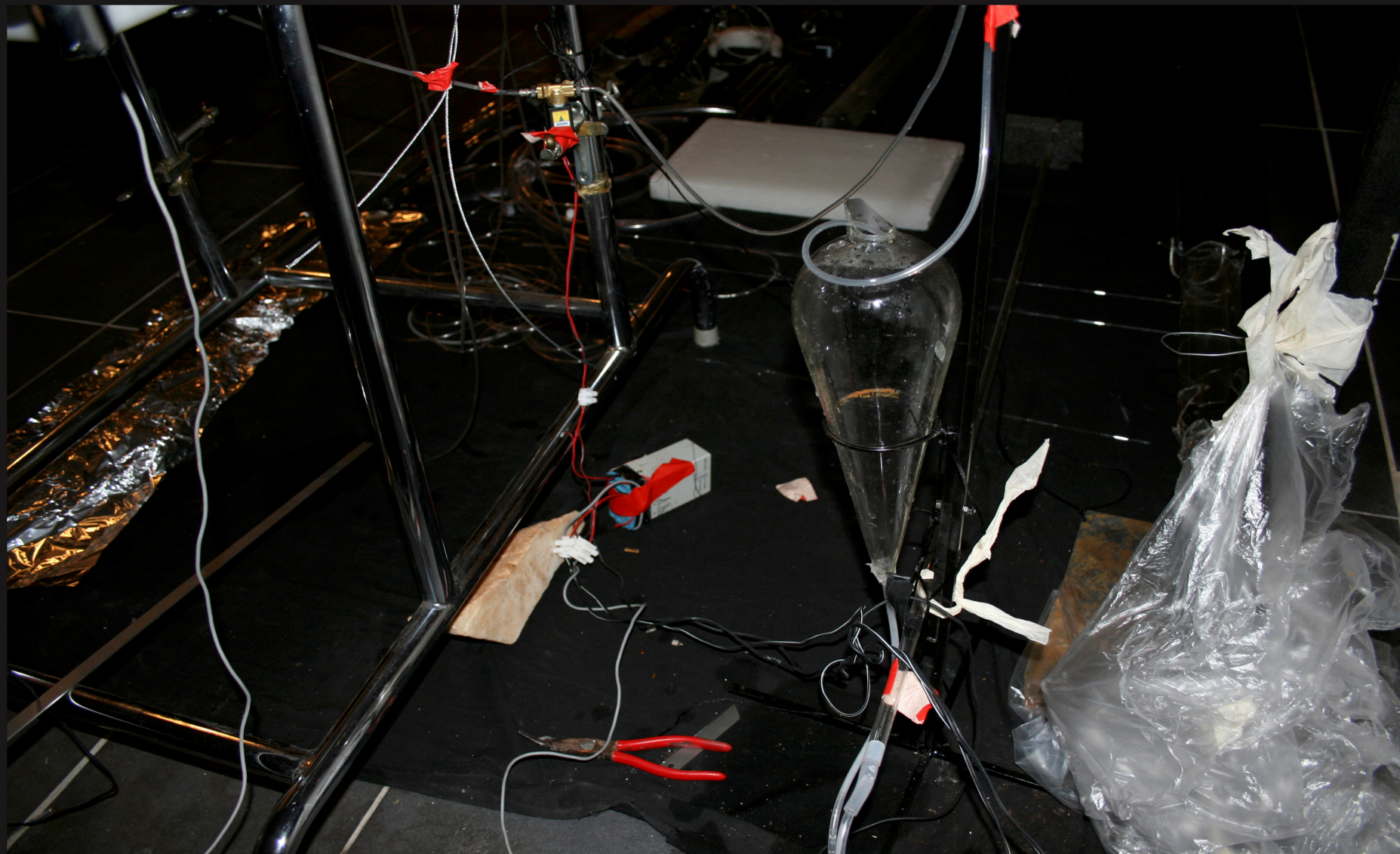
«Αλλά ο κόσμος, πρόσεξε, γράφει, έγγραφε και θα γράφει τα δικά του
ιερολαθογλυφικά για πάντα, για κάθε άνθρωπο, για όλα τα πράγματα
που υπόκεινται στην λογοκρισία των υπορθολογικών μας αισθήσεων»
(ΑΤΦ Τ.Α' 112)

«But the world, mind, is, was and will be writing its own runes for
ever, man, on all matters that fall under the ban of our infrarational
senses
(FW 19)

Το *Finnegans Wake*, *Η Αγρύπνια των Φίννεγκαν*, είναι ένα τελικό κόρημα (συντρίμια από την εποχή των παγετώνων),

όπου κείτονται θαμμένοι όλοι οι μύθοι, τα προγράμματα, τα σλόγκαν, οι ελπίδες, οι προσευχές, τα εργαλεία, οι εκπαιδευτικές θεωρίες, και οι θεολογικές παλιατσαρίες της περασμένης χιλιετίας.

Γιάννης Μελανίτης

ΚΡΥΟΓΡΑΦΙΑ / Η
ΑΓΩΓΙΜΟΤΗΤΑ ΤΗΣ
ΓΡΑΦΗΣ, 2008-2009

Υλικά της performance:
Σινική μελάνη σε
χαρτί, φουσητό γυαλί,
υδρίες πηλού,
παραφίνη, ύφασμα,
πάγος, φωτοκτύταρο,
ηλεκτροβαλβίδες
υγρών, χύτευση
μολυβιού, φύλλο
αλουμινίου.

Πρόσωπα του έργου

Να Ο Καθένας: ΝΟΚ, Here Comes Everybody: ΗCE με τη σύζυγό του Άννα Λίβια Πολυόμορφη: ΑΛΠ, Anna Livia Pluabel: ALP

και τα τρία παιδιά τους:

Σων, Σημ, Ίσσυ. που είναι ταυτόχρονα ένας και πολλοί.

Ο ΝΟΚ, ο «Μεγάλος Κάποιος μέσα στα Αφεντικοάπαντα» (1)

(ΑΤΦ Τ.Β΄ 390, 391) με το όνομα Πόρτερ (Porter), στην καθημερινή ζωή, είναι ιδιοκτήτης ταβέρνας και είναι συνήθως γνωστός με τα αρχικά ΗCE που ως μεταβλητές παίρνουν διάφορες τιμές. Και πάντα είναι ο «Αγρυπναυτιάς» (2), που είναι το προσωνύμιό του. (ΑΤΦ Τ.Α΄ 141)

1. Omniboss < omni: όλα + boss: αφεντικό. Omnibus: άπαντα συγγραφέα. Πανδέκτης.

2. Earwicker: < από το αγγλοσαξωνικό euerwaar ή ever-waker, που σημαίνει κάποιον που επαγρυπνεί.

Ear(wicker): αυτί. «Τα αυτιά, σύμφωνα με την θεωρία της εξέλιξης, παραμένουν συνεχώς ανοικτά, ακόμη και στον ύπνο, εξυπηρετώντας τη λειτουργία της επαγρύπνησης εναντίον νυκτερινής απειλής από αρπακτικά ζώα ή νυκτερινούς διαρρήκτες»

(John Bishop, Joyce's Book of the Dark, Finnegans Wake, The University of Wisconsin Pres, 1986, σελ 273).

Η ΑΛΠ είναι

Η Μεγάλη Μάνα της δημιουργίας.

Το ποτάμι της ζωής και του χρόνου.

Είναι η Εύα, η Μαρία, η Ίσσυ, οποιαδήποτε γυναίκα
μπορεί να σκεφτεί κανείς

Μεταξύ των συμβόλων της είναι το Δ έλτα ή τρίγωνο

Είναι «Η προέλευση του κόσμου (L'Origine du monde)»
ελαιογραφία Γάλλου Gustave Courbet Γκυστάβ Κουρμπέ το 1866.
Παρίσι Μουσείο Ορσέ

Είναι ο ποταμός Λίφφου του Δουβλίνου, που ποταμορρέοντας ξεπλένει όλη τη βρώμα της πόλης και χύνεται στον ωκεανό πατέρα της, από όπου ανεβαίνει στον ουρανό σαν σύννεφο, για να επιστρέψει ξανά με τη βροχή, συνεχίζοντας τον ατέρμονα κύκλο της Αγρύπνιας.

Η ηλικιωμένη εκδοχή της ΑΛΠ είναι η γριά παραδουλεύτρα Κέιτ.

«εκείνο το ροζιαρικοπούλι (1) συμμαζεύοντας, τρεχαλίγο, κανελίγο, δοκιμασελίγο, χυσελίγο, σκουπισελίγο, κλωτσαλίγο, κοψελίγο, φαελίγο, κλαψελίγο, μαθελίγο, βοηθαλίγο, κλεψελιγο» (2) (ΑΤΦ Τ.Α΄ 78)

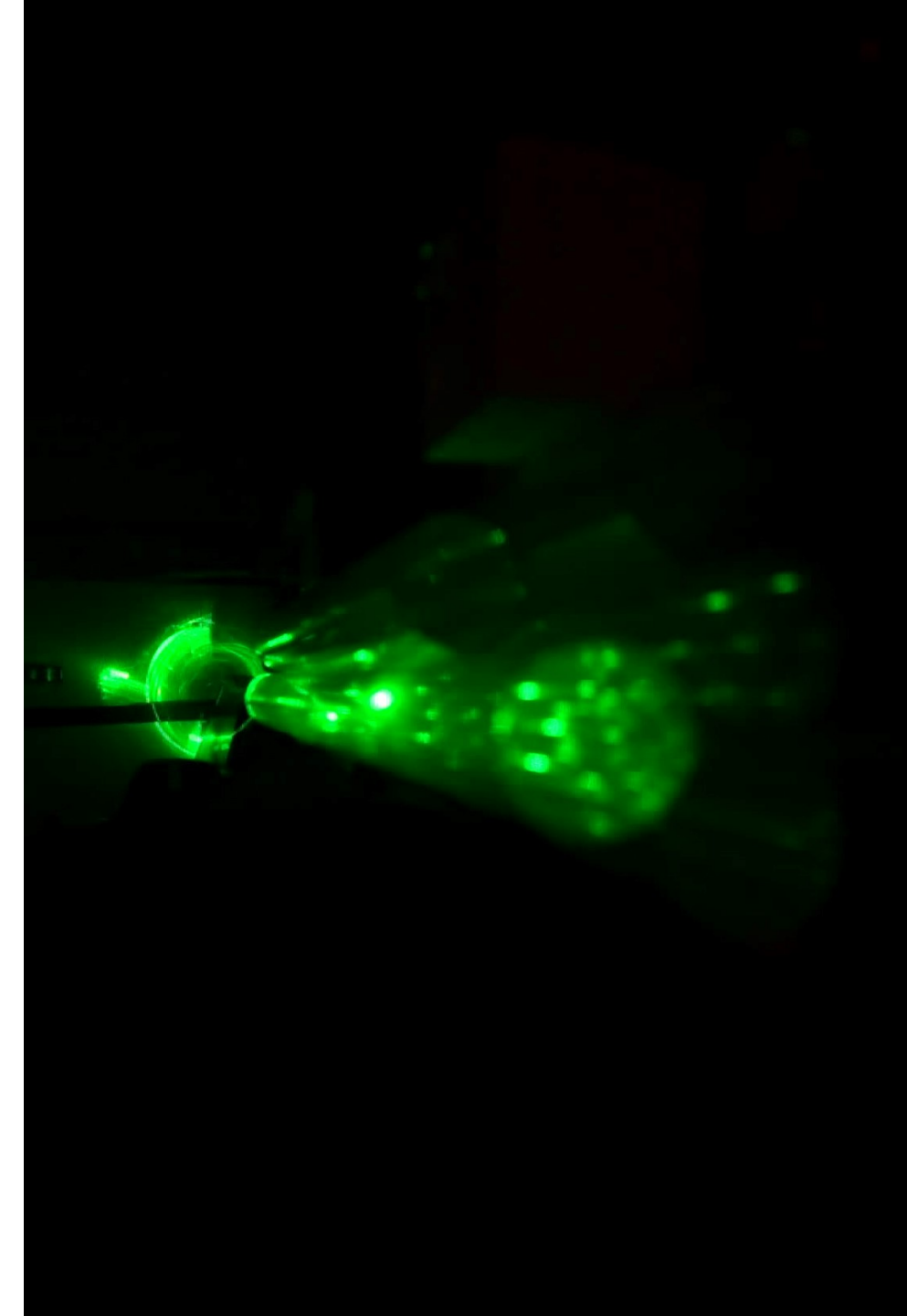
1. Gnarlybird < gnarly: ροζιασμένος + bird: πουλί
2. Runalittle < run: τρέχα + little: λίγο, do(alittle): do:κάνε (λίγο), pree(alittle): pree:δοκίμασε (λίγο), pour(alittle): pour: χύσε (λίγο), wipe(alittle): wipe: σκούπισε (λίγο), kicks(alittle:)) kick: κλώτσα (λίγο), sever(alittle): sever: κόψε (λίγο), eat(alittle): eat: φάε (λίγο), whine(alittle): whine: κλαψούρισε (λίγο), ken(alittle): ken: μάθε (λίγο), helf(alittle) < helfen: γερμ. βοήθα (λίγο), (h)elf: γερμ. pelf(alittle): pelf: κλέψε (λίγο)

Μέσα από τις μουσικές νότες που ξεπηδούν από την ανάγνωση της Αγρύπνιας και στις οποίες τελικά συντονίζεται το αυτί μας, ακούμε την Αγρύπνια να προφέρει την ελαστική κατάφαση:

Το «Ναι» των πραγμάτων που θα έλθουν.

Ένα «Ναι» πέρα από τη ζώνη της αφύπνισης, στον χαόκοσμο του κόσμου μας.

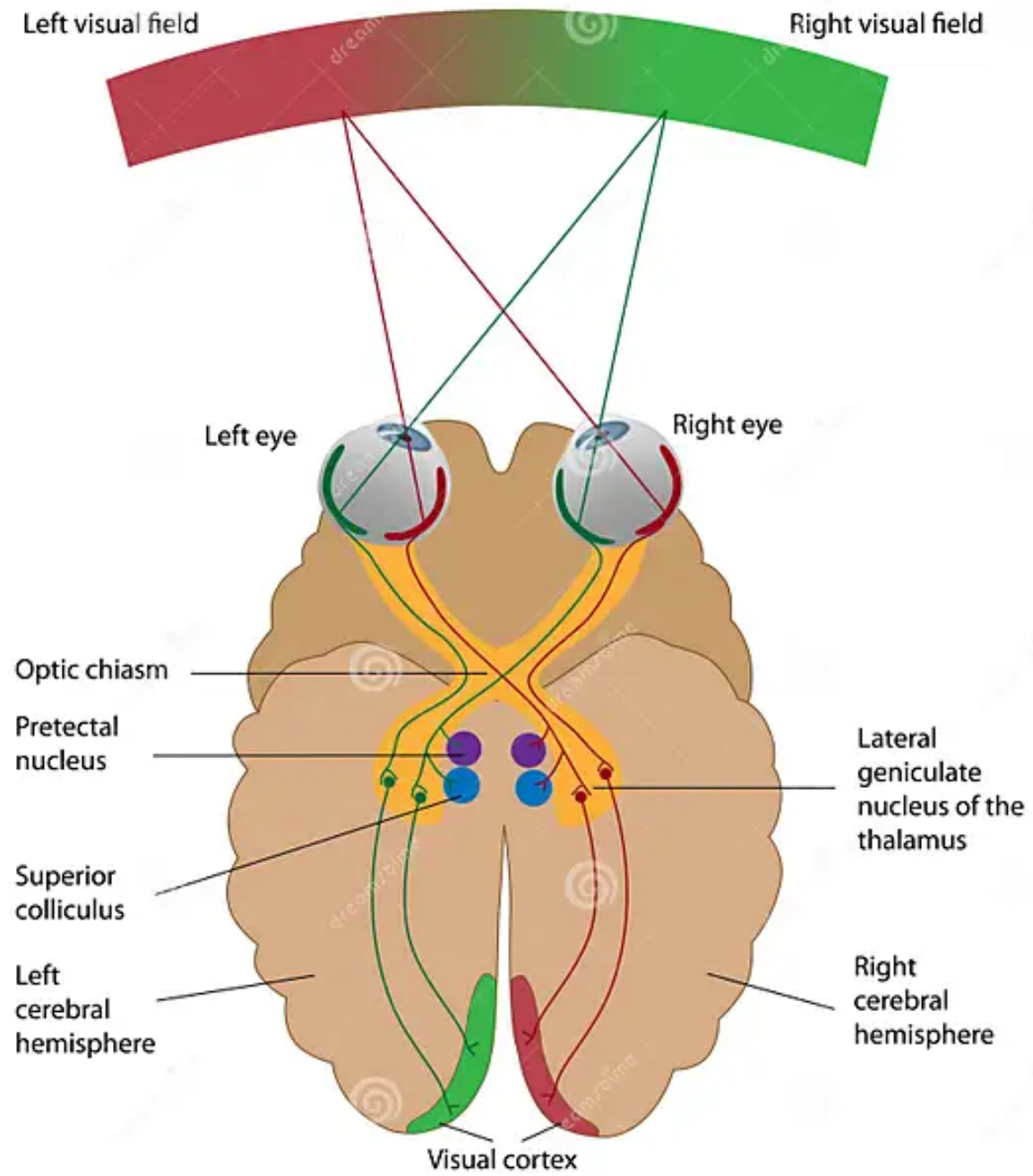
Θηρευτής του Φωτός/ Ερμής
Τυχόμαχος 2005
Εγκατάσταση για την
ανάδυση τυχαίων
προβολικών ανακλάσεων του
φωτός στοχευοντας στην
εμφάνιση του Ερμή
Τυχόμαχου.
Μάρμαρο, δείκτης λέιζερ,
γυαλί, χρώμα verdigris,
διαστάσεις περίπου 2.40 x 40
x εκ., 2015

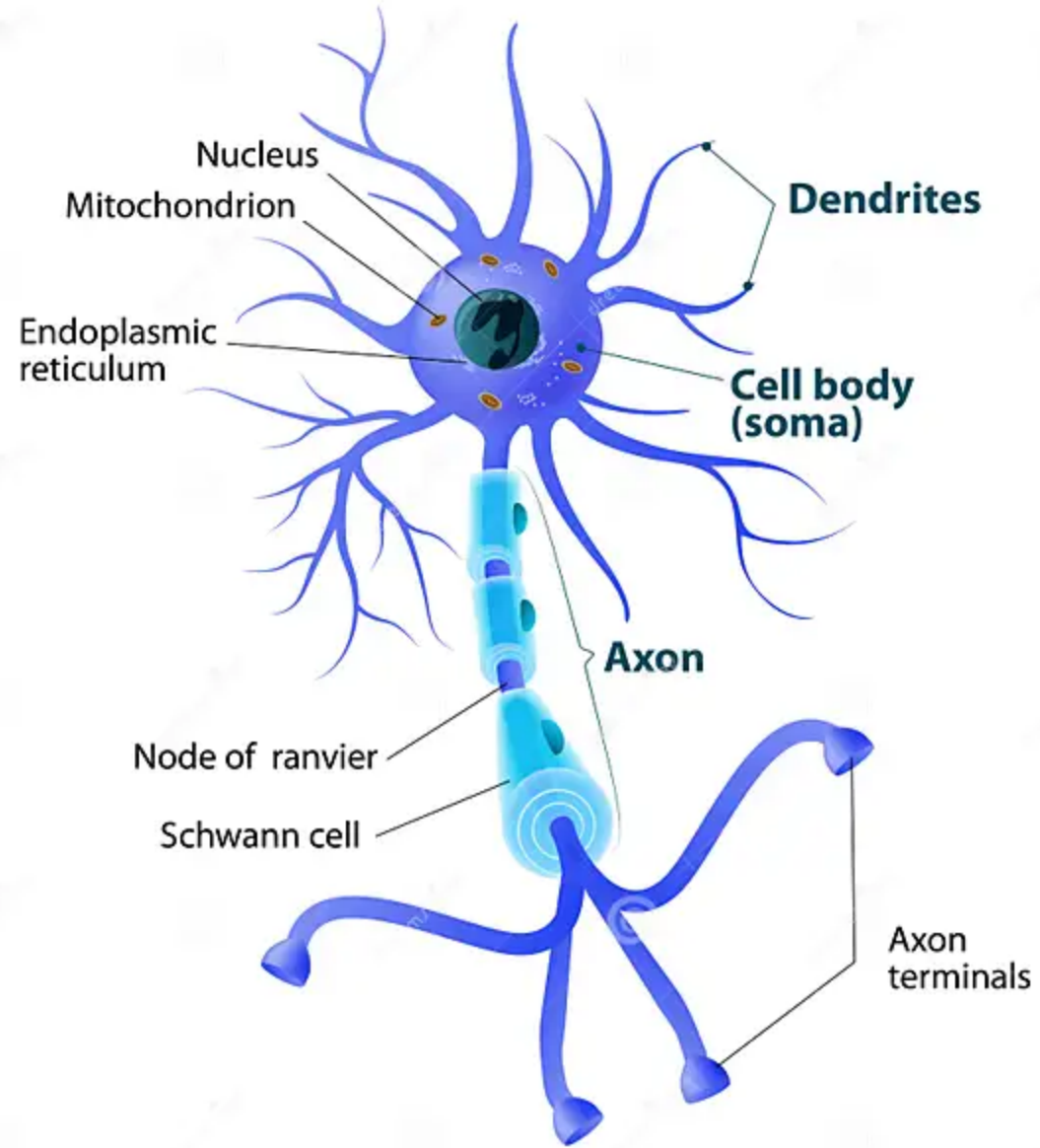
«Λοιπόν, σχεδόν οποιοσδήποτε φωτοϊστής (φωτογράφος) που αξίζει τα χημικά του θα έσκαγε το μυστικό σε οποιονδήποτε τον ρωτούσε το αίνιγμα. ότι όταν το αρνητικό ενός αλόγου συμβεί να λιώσει αρκετά ενώ στεγνώνει, λοιπόν, αυτό που παίρνεις είναι, λοιπόν, μια ασφαλώς αλλόκοτα παραμορφωμένη μακρομάζα κάθε είδους αλογοευτυχισμένων αξιών και μαζών του εν τω μεταξύ λειωμένου αλόγου. (ΑΤΦ: Τ.Α':367)

Well, almost any photoist wort his chemicots will tip anyone asking him [...] if a negative of horse happens to melt enough while drying, well, what do you get is, well, a positively grotesquely distorted macromass of all sorts of horsehappy values and masses of meltwhile horse (FW: 111)

Όταν το αρνητικό του φιλμ με την φωτογραφία, συμβεί να εκτεθεί στα ηλεκτροχημικά του εγκεφάλου, αυτό που σχηματίζεται είναι κάθε είδους εικόνα και σκέψη του φωτογραφημένου, στην μνήμη του εγκεφάλου.

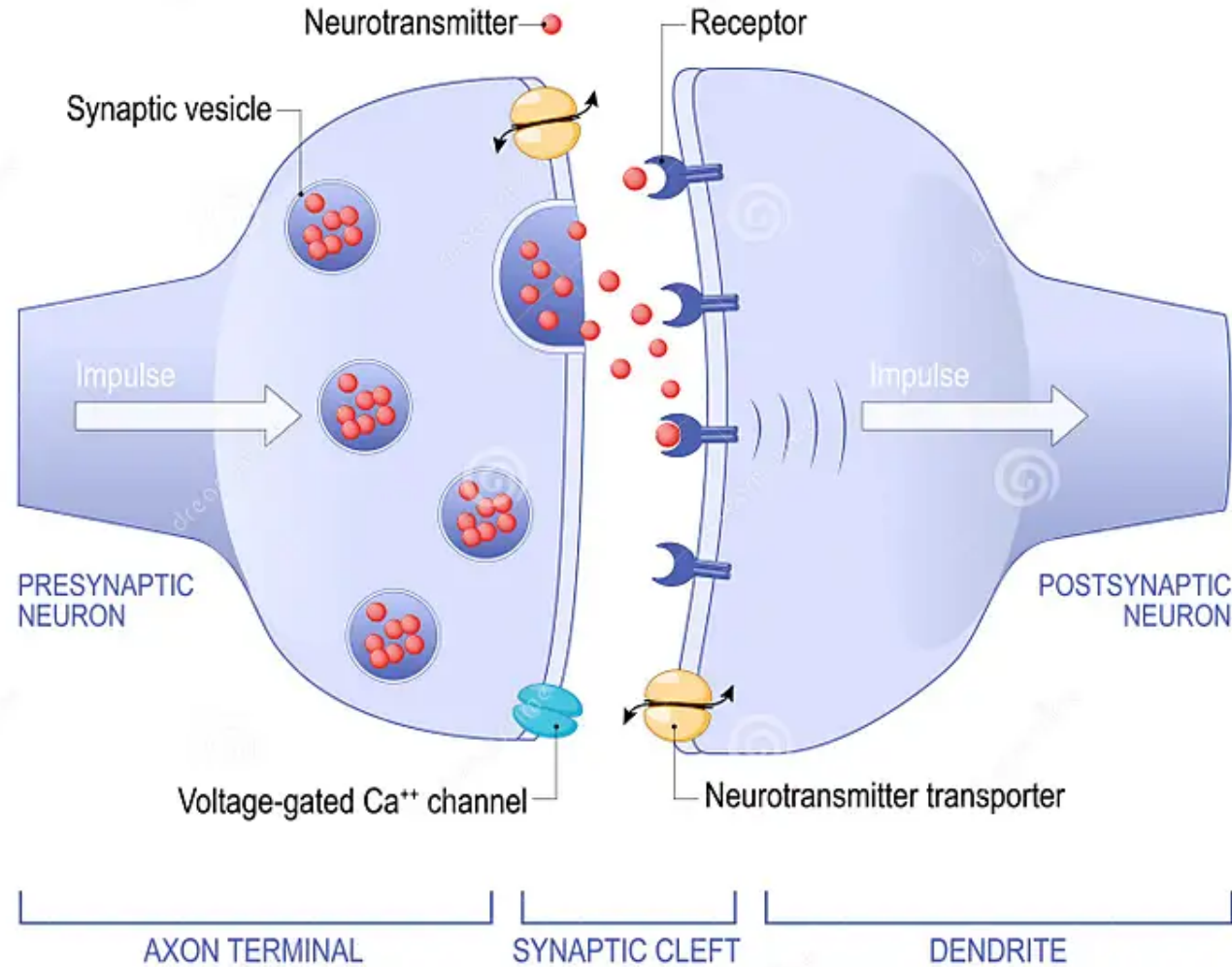
The Visual Projection Pathway

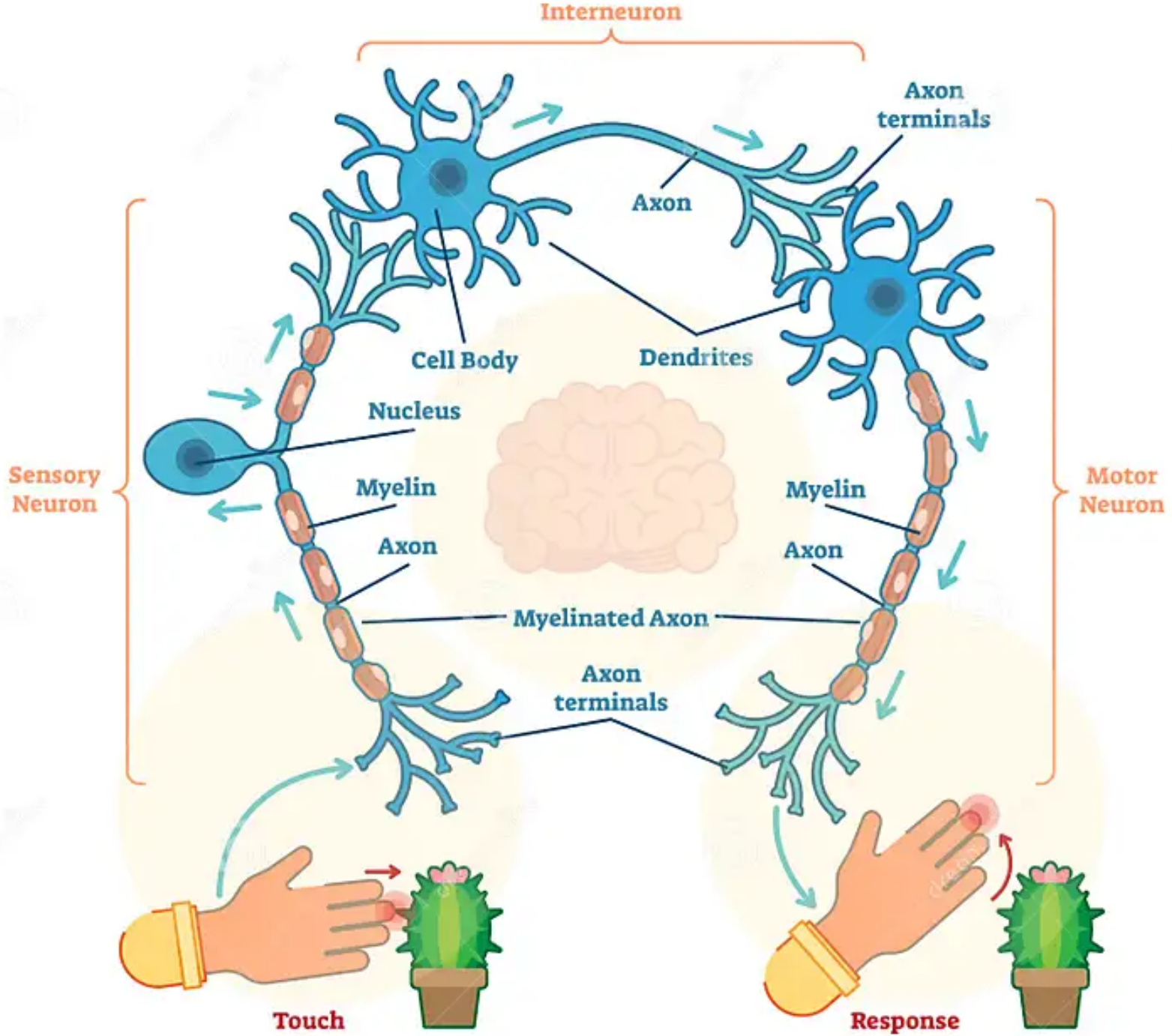

Neurotransmission

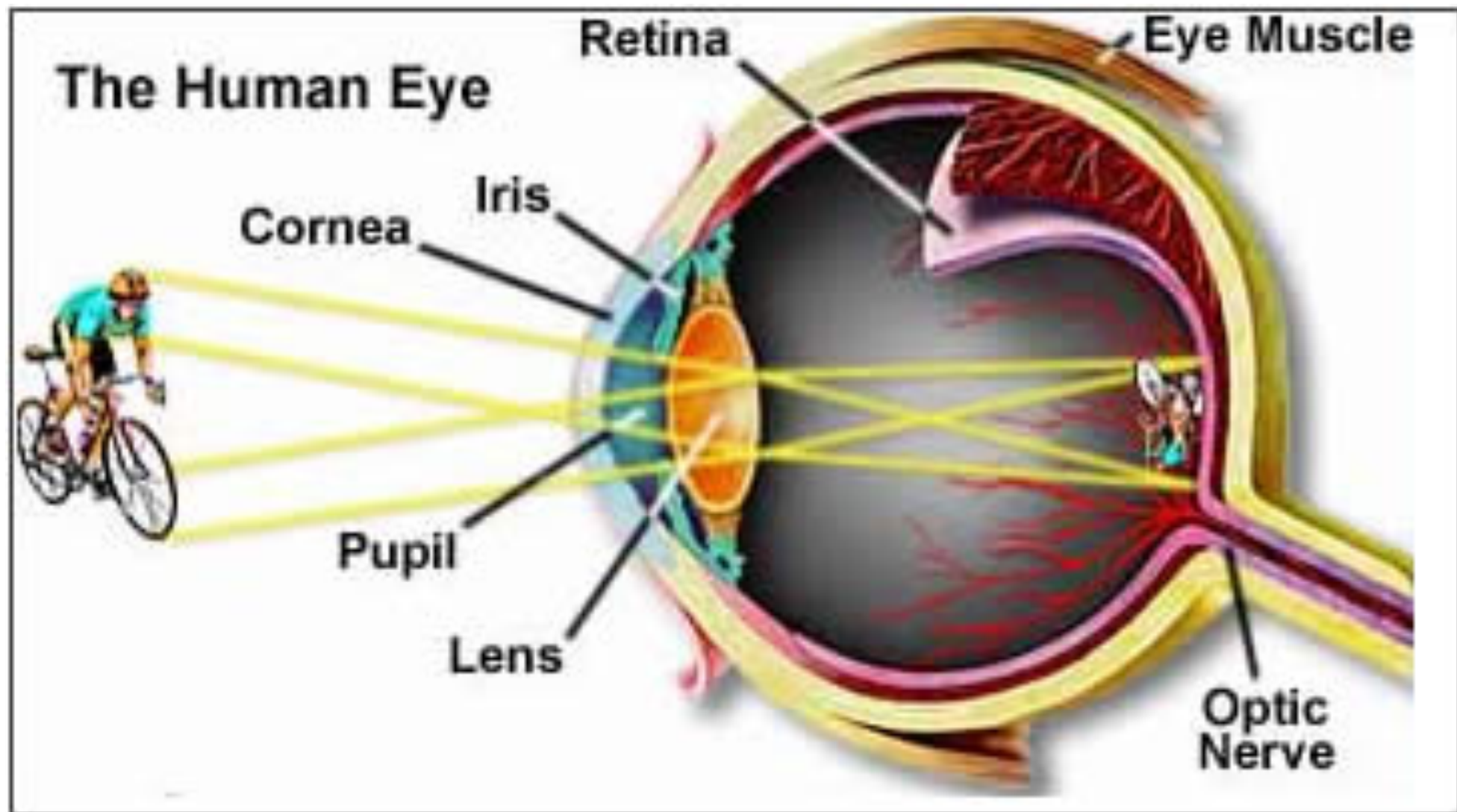
(the presynaptic neuron releases a neurotransmitter, which activates receptors on the postsynaptic neuron)

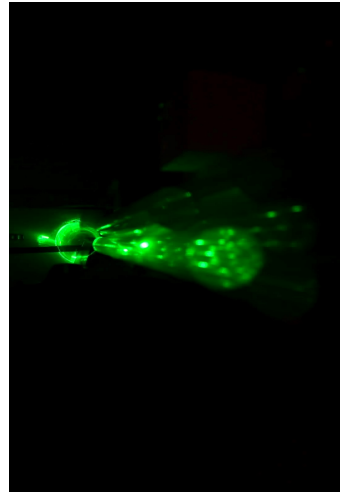
Δεκαεφτά χρόνια (1922-1939) πήρε στον Τζέιμς Τζόυς, καταργώντας την απόστροφο στην ιρλανδική μπαλάντα *Finnegan's Wake* (Η αγρύπνια του Φίννεγκαν) να δημιουργήσει το *Finnegans Wake* (Η αγρύπνια των Φίννεγκαν), Το «κύριο ειρωνικό έπος της εποχής μας»* που άλλαξε τον τρόπο που βλέπουμε τη λογοτεχνία.

*Frye Northrop, *The Anatomy of Criticism: Four Essays*. Princeton N.J., Princeton University Press, 1957.

Στις 628 σελίδες του έργου όλα συμβαίνουν σε μια νύχτα.

Ο κόσμος χαλιέται και γίνεται ξανά μέσα σε μια νύχτα και μέσα στην ονειρική κατάσταση των ηρώων και του συγγραφέα (που ονειρεύεται;).

ένα παιχνίδι με τις λέξεις όπου οι ήχοι μετατρέπουν ένα σετ γραμμάτων σε δυο διαφορετικές λέξεις ή όπου δυο διαφορετικές έννοιες μιας λέξης μπορεί να λειτουργούν ταυτοχρόνως.

Σχεδόν κάθε λέξη στην Αγγλικά είναι ένα portmanteau, ένα σύνθεμα δύο ή περισσότερων λέξεων, είτε οπτικά είτε ακουστικά ή και τα δύο. Οπτικοακουστικά (ΟΠΤΑΚ)

Πλοκή του έργου

Παρ' όλο που δεν υπάρχει κάτι σαν παραδοσιακή πλοκή, υπάρχει ένα σύνολο χαρακτήρων, προσώπων, σχέσεων και συμβάντων που συνεισφέρουν στην οργάνωση της αφήγησης.

Η πολυπλοκότητα, η περιπλοκή ευρίσκεται στο γεγονός ότι υπάρχουν διάφορα στρώματα, επίπεδα αυτών των χαρακτήρων, προσώπων, σχέσεων και συμβάντων.

Ο κόσμος της Αγρύπνιας είναι πολυδιάστατος.

Ένα μαθηματικό φράκταλ όπου σε κάθε επανάληψη αποκαλύπτεται ένα βαθύτερο σύμπαν σημασίας και νοήματος, και παρ' όλα αυτά, όλα είναι, κατά κάποιον τρόπο, αυτοπεριεχόμενα και αυτοδημιουργούμενα.

Μια σημειακή συνάρτηση είναι η γλώσσα της *Αγρύπνιας*, στην οποία καλείται ο μεταφραστής να δώσει τις διαφορετικές τιμές στις μεταβλητές της.

Η τιμή της σημασίας εξαρτάται από το γλωσσικό σημείο: σημαίνον (μορφή) + σημαινόμενο (σημασία) και παίρνει τόσες τιμές, όσες αυτο επιτρέπει. Δηλαδή απεριόριστες.

$$f(A) \rightarrow \infty$$

Το «A» συμβολίζει την *Αγρύπνια*.

Κεντρομόλος και φυγόκεντρος, ταυτοχρόνως, προς τον εαυτό της, η Αγρύπνια δημιουργεί, κατ' αυτόν τον τρόπο, την αισθητήρια και αισθητική αταξία και αδυναμία πρόβλεψης, που χαρακτηρίζει τη φύση και τον κόσμο μας.

Είναι η αναγωγή του χάοσμου στη γλώσσα.

Είναι ο παράξενος χαοτικός ελκυστής σε έναν κόσμο πολλών βαθμών ελευθερίας, ο οποίος κινείται, διαγράφοντας τροχιές σε όλες τις πραγματικές και φανταστικές διαστάσεις:

«όταν βγαίνουμε έξω προς όλες τις κατευθύνσεις στην Οδό Βατερλοθαυματοχώρας»(1) (ΑΤΦ Τ.Β' 820).

«Όταν ένα μέρος τόσο μικρό κάνει τη δουλειά για το όλο γρήγορα μαθαίνουμε να χρησιμοποιούμε ένα ολογιακομματάκι» (2) (ΑΤΦ Τ.Α' 109).

1. Wanterland Road <Wonderland: χώρα των θαυμάτων (η Αλίκη στη)] + Waterloo: οδός στο Δουβλίνο)

2. Allforabit: All: όλο + for: για + a: ένα + bit: κομμάτι + Al(l)f(or)abit < alfabet: αλφάβητο

Σε ένα απολύτως επιφανειακό επίπεδο η Αγρύπνια μιλάει για μια οικογένεια που κοιμάται στο Δουβλίνο.

Για έναν σύζυγο που τον βασανίζει μια ενοχή, για μια σύζυγο που υπομένει και συγχωρεί και για τα τρία παιδιά τους, την αγαπημένη κόρη Ίσσυ και τους δύο δίδυμους γιους τους, το Σημ και τον Σων, που συνεχώς μαλώνουν μεταξύ των.

Στη διάρκεια της νύχτας της Αγρύπνιας ο πατέρας ονειρεύεται και *Η Αγρύπνια των Φίννεγκαν* είναι το κείμενο-περιεχόμενο του ονείρου του.

Το όνειρο περιέχει άλλα όνειρα, που περιλαμβάνουν όλη την ανθρώπινη ιστορία, με όλες τις φυλές της, τις θρησκείες της, τις μυθολογίες της και τις γλώσσες της, τους έρωτες και τα μίσση.

Και όλα αυτά λιώνουν και ρέουν το ένα μέσα στο άλλο, σε έναν ατέρμονα ονειρικό κύκλο.

Η Αγρύπνια δεν περιγράφει ένα όνειρο.

Είναι ένα όνειρο, που γράφεται στη γλώσσα του ονείρου με την (ποταμορ)ροή του υποσυνείδητου, μεταφέροντας τον αναγνώστη σε έναν άλλον κόσμο, όπου οι συμβάσεις και οι κανόνες που διέπουν τη γραμμική λογική του εν εγρηγόρσει κόσμου καταλύονται.

Μια άλλη λογική διέπει το όνειρο που επιτρέπει σε όλα, και τα αντίθετα και τα αντιφατικά, να συνυπάρχουν.

Έτσι μόνος δρόμος για την είσοδο στο όνειρο της Αγρύπνιας είναι «τα πάμπολλα σήματα που υπάρχουν πως είναι μαζί όλο ένα και συνεχές ατράνταχτο και τέλειο έργο» (1)

Η Αγρύπνια σαν το ον του Παρμενίδη:

«Τελειωμένο είναι αυτό από παντού ίδιο, και ίδιο σε ίδιο καθώς μένει, μέσα στο ίδιο κείται» (2)

1. Παρμενίδης απόσπασμα VIII 1-5
2. Παρμενίδης απόσπασμα VI 9

Η Αγρύπνια είναι η πραγματικότητα του χάοσμου που οι θνητοί δίκρανοι (δίγνωμοι), δεν θα μπορέσουμε να συλλάβουμε στην ολότητά της, γιατί η δίκρανη (δίγνωμη, διχασμένη) λογική μας λειτουργεί με τη διάζευξη του «είτε είναι είτε δεν είναι τρίτο δεν χωρεί.»

Υπάρχει όμως, για όλα υπάρχει, αντίστροφος δρόμος, η «Παλίντροπος κέλευθος» του Παρμενίδη.

Αυτόν τον αντίστροφο δρόμο πάρε για να προσεγγίσεις τον χαόκοσμο της Αγρύπνιας, που είναι και δεν είναι όνειρο.

Αντικατοπτρίζει την υδραργυρική πραγματικότητα του ονείρου, όπου πρόσωπα και τοπία τήκονται το ένα μέσα στο άλλο και τα αλληγορικά ή μυθικά ανάλογά τους υπάρχουν για το κάθε τι και για τον κάθε έναν.

Στην αγρύπνια ο χρόνος καταρρέει, παύει να υπάρχει ή δεν έχει έννοια και όλες οι ταυτότητες είναι μεταλλάξιμες.

Μια σειρά από προσωπεία που αλλάζουν και απορρίπτονται όταν χρειάζεται.

Ακόμη και οι λέξεις δεν έχουν μια και μόνη σημασία ή ένα και μόνον ορισμό.

Η Αγρύπνια των Φίννεγκαν,

«Ναι τι άλλο να πω; Είναι μια τόσο μικρή ανθρώπινη ιστορία όση θα μπορούσε να χωρέσει το χαρτί, στην πραγματικότητα, τόσο τραγουδοτραγουδιστή όσο το Τραγούδι του Σολομοσολομώντα (1) για τις γλυκοτροφοδότρες (2) τόσο αμπλοφάριστα (3) θολοπολυαγριωμή (4) όσο ο Κωλοέζρα (5)»

(ΑΤΦ Τ.Α' 377, FW 378)

Και είναι γραμμένη σε μια καινούργια, επινοημένη γλώσσα επί τούτου, ώστε να αντανακλά την πλαστική και λανθάνουσα διαφεύγουσα υποσυνείδητη σκέψη: Την ονειρόγλωσσα του υποσυνείδητου.

1. Salaman < salmon: σολομός + Solomon: Σολομών.

2. Swittvitles < switt < sweet: γλυκός + vitles: τροφοδότης.

3. Unbluffingly: αμπλοφάριστα (χωρίς μπλόφα).

4. Blurtubruskblunt < blur: ασαφές, θολό + tu < too: επιτ. πάρα πολύ + brusks: τραχύς, άγριος + blunt: ωμός, ντόμπρος.

5. Esra < Έσδρας: βιβλίο της Βίβλου + Έζρα Πάουντ (Pound): ο συγγραφέας και σφοδρός επικριτής της *Αγρύπνιας* και λάτρης των γατών. + Esra: αναγραμματισμός του arse: οπίσθια, κώλος.

«Η παλιοπαλιά στολιοϊστορία! (1)... από έναν ποδαροτζιανπατίστα (2) σε έναν καμενομπρούνο!(3)» (ΑΤΦ Τ.Α' 382, 383)

Ο Τζιαμπατίστα Βίκο, ο φιλόσοφος της κυκλικής επιστροφής και ο φιλόσοφος του άπειρου κόσμου και σύμπαντος Τζιορντάνο Μπρούνο, που η ιερά εξέταση τον έκαψε στην πυρά, βρίσκονται στα θεμέλια της Αγρύπνιας

1. Stolio(l)um: ελλ. στόλιον, υποκοριστικό του στολή, πενιχρό ένδυμα.
2. Jambebatiste < jambe (batiste): γαλλ. πόδι + Giambattista: Τζιαμπατίστα (Βίκο).
3. Brulobrulo < Brulo < brule: γαλλ. καμένος + Bruno (Giordano Bruno. Κάηκε στην πυρά από την ιερά εξέταση).

«Ειπωμένη με ήχους με προφορές, με σημεία ώστε να αθροίζεται, σε παγκόσμια (1), σε πολυγλωσσική (2), σε κάθε δευτερεύον ουδέτερο ιδίωμα (3), κωφαλαλική (4), λουλουδογλώσσα (5), σελτοτοπική (6), κριτικοφτερουγιστική (7), μια ηλιθιοπαλλακιδική(8), μια μπαλαρινοπρόστυχη(9), αλήτικη, αλλοτινή (10) και οποιαδήποτε γλώσσα παντελώς.» (ΑΤΦ ΤΑ 383)

1. Universal: τεχνητή γλώσσα.
2. Polygluttural < polyglot: πολύγλωσσος.
3. Neutral idiom: τεχνητή γλώσσα.
4. Sordomutics < sordo (ισπ. κουφός) + mutics (mute: άλαλος).
5. Florilingua: γλώσσα των λουλουδιών.
6. Sheltafocal < shelta (ιδιωματική γλώσσα με βάση τα ιρλανδικά) + focal.
7. Flayflutter < flay (δριμεία, καυστική κριτική) + flutter (πτερυγισμός, φτερούγισμα).
8. Con's cubane < concubina: παλλακίδα + Con('s cubane): ηλίθιος.
9. Pro's tutute < prostitute: πρόστυχη + (Pro's)tutu(te): φούστα μπαλαρίνας.
10. Ereperse < ere (αλλοτινός) + perse (per se: καθ' εαυτόν).

Ο Τζούς μεταμοσχεύει λέξεις από περισσότερες από 60 άλλες γλώσσες στο σώμα της Αγρύπνιας, αλλάζοντας τη σύσταση του σώματος στο οποίο μεταμοσχεύονται.

Όμως το σώμα δεν απορρίπτει τα μοσχεύματα, γιατί είναι εμβολιασμένο με το «εξ ενός τα πάντα και τα πάντα έν» (1) του Ηρακλείτου και με την «εκ των διαφερόντων καλλίστην αρμονίαν» (2) του.

Διότι για τον θεό της Αγρύπνιας:
«καλά πάντα και αγαθά και δίκαια· άνθρωποι δε α μεν άδικα υπηλείφασιν α δε δίκαια: οι άνθρωποι άλλα τα νομίζουν άδικα άλλα δίκαια.» (3)

1. Ηράκλειτος, απόσπ. 10, Εκδόσεις ΚΑΚΤΟΣ, 1995

2. Ηράκλειτος, απόσπ. 8, Εκδόσεις ΚΑΚΤΟΣ, 1995

3. Ηράκλειτος, απόσπ. 91, Εκδόσεις ΚΑΚΤΟΣ, 1995

Λογοτεχνικός αλχημιστής ο Τζόυς χρησιμοποιεί τη δεξαμενή των λέξεων ως σημασιολογικό επιταχυντή-αντιδραστήρα:

Διασπά τις λέξεις στα βασικά τους στοιχεία και τις επανασυνδέει, δημιουργώντας καινούργιες, με καινούργια σημασία, η οποία περιέχει τις επιμέρους σημασίες στο καινούργιο όλον.

Σαν τα στοιχειώδη σωματίδια της κβαντικής φυσικής που είναι ενέργεια, οι λέξεις δονούνται, πάλλονται σε διάφορα επίπεδα ταυτοχρόνως, φορτίζοντας κάθε πρόταση με πολυδύναμες στρώσεις σημασίας.

«στο Νυχταδειονιτσεικό (1) σχολιογυαλιστερογλωσσάρι (2) το οποίο προμηθεύει πρότερες ρίζες για ύστερες γλώσσες αυτή είναι νυχτερινή (3) γλώσσα με κάθε έννοια στον κόσμο» (ΑΤΦ Τ.Α' 284)

1. Nichtian < nietzschean: νιτσεικός + ελλην. νύχτα, νυχτερινός + nichtin: γερμ. άκυρος, άδειος.
2. Glossery < gloss: σχόλιο, επεξήγηση και στιλπνός, γυαλιστερός + glossary: γλωσσάρι)
3. Nat: ολλανδ. νύχτα.

«Διότι, Συγγραφείς (1) της Βαβελοβίβλου (2), εάν καταλήξουμε σ' αυτό [...] κάθε άνθρωπος, τοποθεσία και πράγμα στον χάοκοσμο (3) των Άλλων [...] κινείται καθώς ο χρόνος περνά όπως συμβαίνει κάθε στιγμή του χρόνου [...], και αλλάζει τα ποικιλοτρόπως, αλλοιωμένα, διαφορετικά προφερόμενα, διαφοροτρόπως συλλαβισμένα, ευμετάβλητης σημασίας προφορικά γραφοσημεία.

1. Soferim: εβρ. συγγραφείς.
2. Bebel < Babel: Βαβέλ + Bible: βίβλος.
3. Chaosmos < chaos(mos): χάος + c(ha)osmos: κόσμος.

«Όχι, [...] δεν είναι μια ατελέσφορη υακίνθινη διαδήλωση από κηλίδες και μουντζούρες και μπάρες και ψηφίδες και στεφάνια και στριφογυρίσματα και παρατιθέμενες σημειώσεις αλληλένδετες με ξεσπάσματα ταχύτητας: μονάχα φαίνεται τόσο όμοιο μ' αυτό που να πάρει ο διάβολος· και, σίγουρα, ... σ' αυτήν την ευχαριστοσβησμένη(1) ώρα της χαραυγής ... έχουμε ακόμη γραμμένο με ξεραμένο μελάνι κουρέλι χαρτιού για να δείξουμε στους εαυτούς μας, σκίς' το ή ξεφύλλισέ το, (και είμαστε αεραφημένοι (2) μόνοι μας όπως ο ψυχοψαράς(3) όταν άφησε να ξεφύγει το μυστικό (5) (ΑΤΦ Τ.Α' 385,386)

1. Petault < peta (πεντακισεκατομμύριο στις ΗΠΑ, τετράκις στην Αγγλία) + ult : ultimate: μέγιστος).

2. Deleteful (< delightful: ευχάριστος, τερπνός) < delete(ful): διαγράφω.

3. Lufted (< luft: γερμ. αέρας) < left(ed): αφημένος, εγκαταλειμμένος.

4. Soulfisher < soul (ψυχή) + fisher (ψαράς). Ο Χριστός ως αλιεύς ψυχών.

5. Led the cat out of the bout < let the cat out of the bag::έκφραση που υποδηλώνει την κοινοποίηση κάποιου μυστι-

κού, είτε

τυχαίως είτε σε ακατάλληλη στιγμή.

Η «Αγρύπνια» αρνείται τη γραμμική ροή της διήγησης, την Καρτεσιανή λογική της αιτιοκρατίας όπου συγκεκριμένες αιτίες οδηγούν σε συγκεκριμένα αποτελέσματα και βυθίζει τον αναγνώστη στη «λογική» του ονείρου, με τις αιφνίδιες μεταμορφώσεις και την ολισθηρή λογική της, όπου εικόνες ρέουν μέσα στη σκέψη, χαλαρές και λεπτεπίλεπτες, αιρετικές και παράλογες.

Η «Αγρύπνια» σπάει τους φραγμούς ανάμεσα στη δομημένη σε κανόνες σκέψη και στο ολισθηρό πρωτεϊκό υποσυνείδητο.

Βρίσκεται στις παρυφές του πρωτογενούς στρώματος του συλλογικού υποσυνείδητου, όπου:

«Αριθμηταναρίθμητες (1) ζωντανοϊστορίες (2) είναι κατωπεσμένες (3) σ' αυτή την παραλιοπανούκλα,(4) ελαφροτιναγμένες σαν φουσκοχιονο-νιφάδες,(5) σκουπίδια από ψηλά, σαν ένας τεράστιος μάγος όλων των στροβιλόκοσμων.(6)» (ΑΤΦ Τ.Α' 105)

1. Countlessness < countless: αναρίθμητος, αμέτρητος + (count)nesss: αριθμητός, μετρητός.
2. Livestories < live (ζωντανός) + stories (ιστορίες).
3. Netherfallen: nether (κάτω) + fallen (πεσμένος).
4. Plage (παραλία) < plague: πανούκλα.
5. Flowflakes < snow flakes: χιονονιφάδες.
6. Whirlworlds < whirl (στροβιλίζομαι) + worlds (κόσμοι).

« Ένα κόκκαλο, ένα βότσαλο, μια κριαροπεργαμηνή·(1) πελέκα τα, κομμάτιαζέ τα, λειάνιζέ τα πάντα· άσ' τα να πηλοψηθούν (2) στο μητερομουρμουροδοχείο (3) και ο Καλημερογουτεμβέργιος (4) με την κρομανιονμεγάλη (5) χάρτα του, μελανοδοχείο και μεγάλα πρώτα (6) πρέπει κάποτε για όλους (7) ρουμπρικοκόκκινος (8) να βγει έξω από το λεξοπατητήρι, (9) αλλιώς δεν υπάρχει πια αρετή στο αλκοολοκόρανο.

1. Ramskin < ram: κριάρι + skin: δέρμα περγαμηνής.

2. Tearracook < terracota: ψημένη γη, είδος πηλού.

3. Muttheringpot < mutt(h)er(ingpot): γερμ. μητέρα] + mutthering < muttering: μουρμούρισμα + pot: δοχείο.

4. Gutenmorg < guten morgen: γερμ. καλημέρα + Gutenberg: Γουτεμβέργιος.

5. Cromagnom < Cro-Magnon: ο άνθρωπος που διαδέχθηκε τον Νεάντερταλ.

6. Great primer: τυπογραφικά στοιχεία.

7. Omniboss < omnibus λατ. για όλους.

8. Rubrickredd < rubrick: ρουμπρίκα + red: κόκκινος.

9. Wordpress < word: λέξη + press: πατητήρι, ληνός.

10. Alcohoran [< al Κο(ho)ran: το Κοράνιο + alcohol: αλκοόλ.

«Γιατί αυτό (συνεπαρμένος (1) κάποιος προφητεύει) είναι αυτό με το οποίο είναι ο πάπυρος καμωμένος, δικαιοπαινεμένος, (2) αποκρύψεις, υπαινιγμούς και λάθη στα τυπογραφικά.

Μέχρι εσείς (3) οριστικά (αν και όχι ακόμη τελικά) να συναντηθείτε με τη γνωριμία του Κυρίου Τύπου, της Αφέντρας Τόπος και όλων των μικρών εξοχότητων.

Τελεία και παύλα.

Έτσι, μόλις που χρειάζεται να μου συλλαβίσεις πώς θα συνδεθεί κάθε λέξη για να μεταφέρει τρεις επί είκοσι και δέκα (4) κορυφαιοτυπικές αναγνώσεις σ' όλο το βιβλίο» (ΑΤΦ Τ.Α'113)

1. Rapt < rapt: συνεπαρμένος σε κατάσταση διαλογισμού. Σχετίζεται με το rare (rapt: μετοχή αορίστου του rare) που στα μεσαιωνικά Αγγλικά είχε θετική έννοια (αντίθετα με το σημερινό rare: σεξουαλικός βιασμός), χρησιμοποιούμενο για να δηλώνει τη μεταφορά από τη γη στους ουρανούς. Τελικά το rapt περιορίστηκε στο να δηλώνει νοητικές ή συναισθηματικές καταστάσεις και το rare περιορίστηκε σε βίαιες και εγκληματικές ενέργειες.
2. Meed: δίκαιος έπαινος.
3. Ye: αρχ. εσείς.
4. Three score (3×20=60) and ten = 70: εβδομήντα έτη, διάρκεια της ζωής κατά τη Βίβλο («αι ημέραι των ετών ημών εν αυτοίς εβδομήκοντα» Ψαλμοί 89, 10).

Το «Finnegans Wake» έχει ενθουσιώδεις υποστηρικτές ολκής, συμπεριλαμβανομένου του Σαμουήλ Μπέκετ, του Τόμας Έλιοτ, του νομπελίστα φυσικού Murray Gell-Man (ανέπτυξε την θεωρία των Κουάρκ (quark) στην κβαντική φυσική)

Murray Gell-Man

«The Quark and the Jaguar, Adventures in the single and the complex» (Little Brown and co. 1994) στη σελ. 180 γράφει:

«In one of my occasional perusals of Finnegans Wake, by James Joyce, I came across the word “quark” [...] 1963 I assigned the name “quark” to the fundamental constituents of the nucleon.»

Το κουάρκ είναι ένα στοιχειώδες σωματίδιο της κβαντικής φυσικής και ουσιώδες συστατικό της ύλης. Είτε είναι φυσική οντότητα, είτε μια αφαίρεση που χρησιμοποιείται για να εξηγηθούν έννοιες που δεν είναι απολύτως κατανοητές.

Σε ένα πρώτο επίπεδο και το απλούστερο, η πλοκή του έργου μπορεί να θεωρηθεί ότι αναφέρεται την καθημερινή πραγματικότητα.

Ο κύριος Πόρτερ (Porter), ο Ταβερνιάρης, κοιμάται μετά από ένα κουραστικό Σαββατόβραδο στην Ταβέρνα του, και φαίνεται να ονειρεύεται ενώ συνεχώς ακούμε τον χτύπο που κάνει ένα κλαδί δέντρου που χτυπά στο παράθυρο της κρεβατοκάμαράς του.

Ο χτύπος αυτός είναι διάσπαρτος σε όλο το βιβλίο και συμβολίζει το δάχτυλο της μητέρας Φύσης που χτυπά για να ελκύσει την προσοχή.

Ο ΧΑΟΚΟΣΜΟΣ ΤΟΥ ΣΤΡΟΒΙΛΟΚΟΣΜΟΥ ΤΗΣ ΑΓΡΥΠΝΙΑΣ

Εν αρχή ην το χάος, «Πρώτιστα Χάος γένετ'» (1) κατά τον Ησίοδο και την κοσμογονία του. Κατόπιν «ο έρωτας ανάμειξε τα πάντα μεταξύ τους. Κι όπως συνεμείχθησαν το άλλο με το άλλο έγινε ο Ουρανός, ο Ωκεανός και η Γη και όλων των θεών το γένος το άφθαρτο

«έρως ξυνέμειξεν άπαντα· ξυμμειγνυμένων δ' ετέρων ετέροις γένετ' ουρανός ωκεανός τε και γη πάντων τε θεών μακάρων γένος άφθιτον.» (2)

Ο λυσιμελής έρωσ δημιουργεί τον κόσμο, τον κόσμο που είναι «οργάνωση κάποιων πραγμάτων μέσα στον χώρο», και

«με την ανάμειξη των εναντιωτάτων αρχών μία διεκόσμησε αρμονία:

δια της των εναντιωτάτων κράσεως αρχών μία διεκόσμησεν αρμονίαν».(3)

1. Ησίοδος Θεογονία 116, Μεταφραση Σωκράτης Σκαρτσης, εκδόσεις ΚΑΚΤΟΣ, 1993.

2. Αριστοφάνους Όρνιθες 700-703, εκδ, Κάκτος, 1993

3. Αναξίμαδρος Ο Φιλόσοφος του Απείρου, εισαγωγή μελέτη Ιωάννης Καλύβας, Μετάφραση Φιλολογικά σχόλια, Θεόδωρος Γ. Μαυρομάτης, εκδόσεις ΖΗΤΡΟΣ, 2005, σ. 345

Ο Κόσμος, το *κόσμημα* της αρμονίας, η τάξις δημιουργείται από το χάος.

«Εννοώ ότι από πλήθος ανομοίων δημιουργείται μία ομοιογενής ενότητα που δέχεται κάθε φυσική ή τυχαία διαφορά. Η φύση αγαπά τα αντίθετα και από αυτά δημιουργεί την αρμονία, όχι από τα όμοια:

Λέγω δε το εκ πολλών μίαν και ομοίαν εξ ανομοίων αποτελείν διάθεσιν υποδεχομένην πάσαν και φύσιν και τύχην.

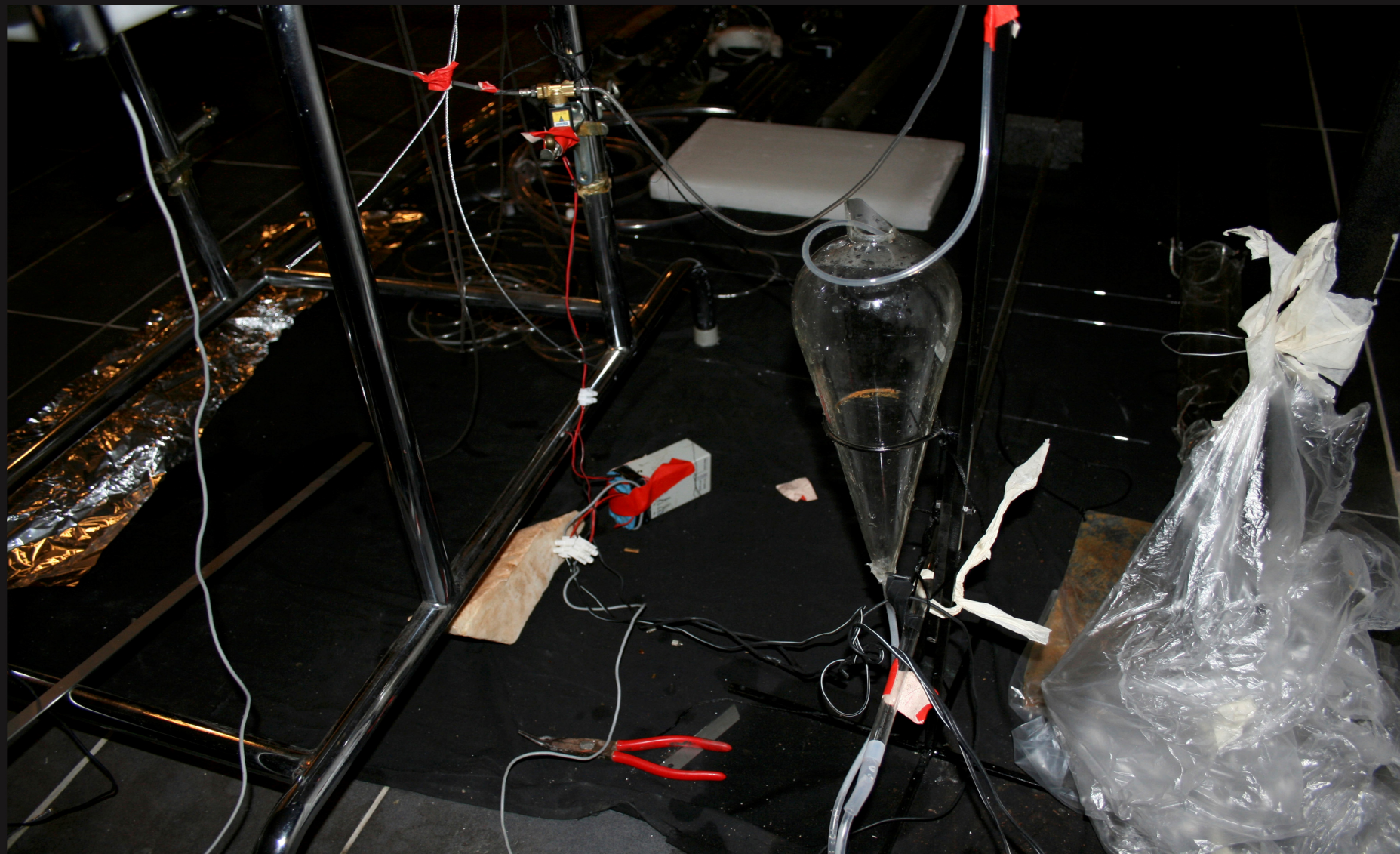
Και των εναντίων η φύσις γλίχεται και εκ τούτων αποτελεί το σύμφωνον, ουκ εκ των ομοίων.» (1)

1. Αριστοτέλους *ibid* 396b 7-12

«η τέχνη μιμούμενη τη φύση κάνει το ίδιο. Η ζωγραφική ανέμειξε το λευκό και το μαύρο η μουσική ανέμειξε ήχους οξείς και βαρείς μακρούς και βραχείς σε διάφορες φωνές μία αρμονία δημιούργησε, η δε γραμματική με φωνήεντα και άφωνα γράμματα ανάμειξη δημιούργησε όλη την τέχνη:

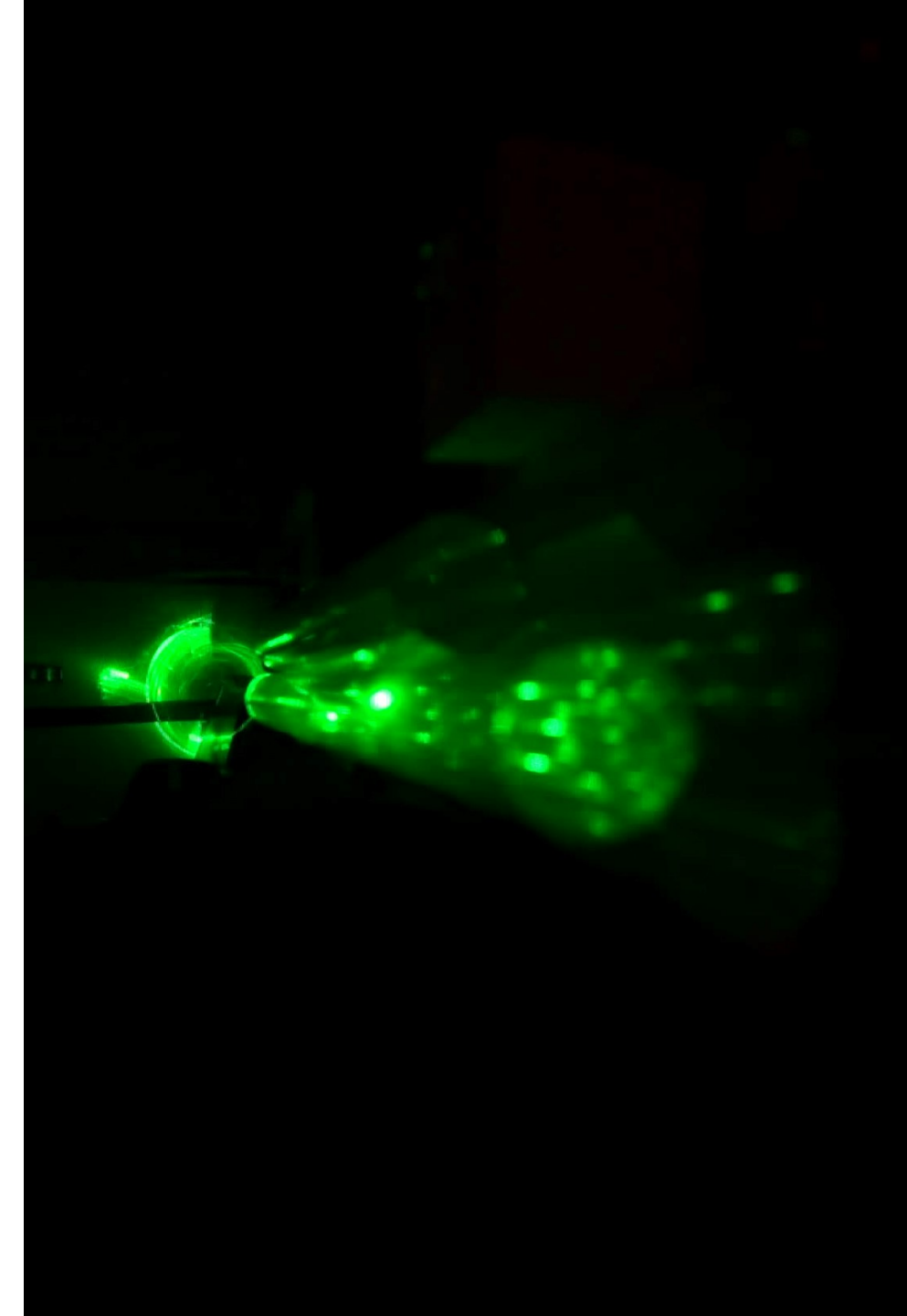
Ἔοικε δε και η τέχνη την φύσιν μιμουμένη τούτο ποιείν... Ζωγραφία μεν γαρ λευκῶν τε και μελάνων , μουσική δε οξείς άμα και βαρείς μακρούς τε και βραχείς φθόγγους μίξασα εν διαφόροις φωναίς μίαν απετέλεσεν αρμονίαν, γραμματική δε εκ φωνηέντων και αφώνων γραμμάτων κράσιν ποιησάμενη την όλην τέχνην εξ αυτών συνεστήσατο.» πάντα κατά τον Αριστοτέλη (Ibid 396b 12-19)

Γιάννης Μελανίτης

**ΚΡΥΟΓΡΑΦΙΑ / Η
ΑΓΩΓΙΜΟΤΗΤΑ ΤΗΣ
ΓΡΑΦΗΣ, 2008-2009**

Υλικά της performance:
Σινική μελάνη σε
χαρτί, φουσητό γυαλί,
υδρίες πηλού,
παραφίνη, ύφασμα,
πάγος, φωτοκτύταρο,
ηλεκτροβαλβίδες
υγρών, χύτευση
μολυβιού, φύλλο
αλουμινίου.

Θηρευτής του Φωτός/ Ερμής
Τυχόμαχος 2005
Εγκατάσταση για την
ανάδυση τυχαίων
προβολικών ανακλάσεων του
φωτός στοχευοντας στην
εμφάνιση του Ερμή
Τυχόμαχου.
Μάρμαρο, δείκτης λέιζερ,
γυαλί, χρώμα verdigris,
διαστάσεις περίπου 2.40 x 40
x εκ., 2015

«συνάψεις είναι όλα και όχι όλα, τα
συμφερόμενα και τα διιστάμενα, τα σύμφωνα
και τα μη σύμφωνα· από όλα ένα και από ένα τα
πάντα:

Συνάψεις όλα και ούχ όλα. Συμφερόμενον
διαφερόμενον, συνάδον διάδον, εκ πάντων εν
και εξ ενός τα πάντα.»

Σχετικότητα, απροσδιοριστία.

Η Αγρύπνια σε κβαντική κατάσταση

Την περίοδο (1922-1939) που ο Τζόυς γράφει *Finnegans Wake*, η διάσπαση του ατόμου, η θεωρία της σχετικότητας του Αϊνστάιν, η αρχή της απροσδιοριστίας του Χάιζενμπεργκ και η Κβαντική φυσική, έχουν φέρει επανάσταση στον τρόπο που αντιλαμβάνονται οι φυσικοί, αλλά και οι ενδιαφερόμενοι μη ειδικοί, τον φυσικό κόσμο.

Ένας κόσμος αβεβαιότητας, σχετικότητας γεμάτος με φασματικά υποσωματίδια, σωματίδια με παράξενα ονόματα: κουάρκ, γλουόνια, νετρίνα, έχει αποκαλυφθεί.

Ένας κόσμος που υπάρχει ως πλάτος πιθανοτήτων.
Ο Θεός φαινόταν να παίζει ζάρια στον μικρόκοσμο του χάοσμου, ο οποίος βρίσκεται στα θεμέλια του μακρόκοσμου τον οποίον αντιλαμβανόμαστε εμείς.

Αυτός ο κόσμος δεν υπακούει στη
Νευτώνεια γραμμικότητα και στην αιτιοκρατία
(determinism).

Η ύλη, πλέον δεν είναι παρά ένα είδος
πηγμένης ενέργειας σύμφωνα με την εξίσωση
του Αϊνστάιν: $E = mc^2$
ταχύτητα του φωτός $c^2 = 300.000.000$ το δευτερόλεπτο, στο τετράγωνο.

Σύμφωνα με τη κβαντική θεωρία το φως έχει σύσταση κύματος ή σωματιδίου, αναλόγως προς το πείραμα που επιλέγεται.

Έτσι, από παρατηρητής, καθίσταται ενεργός μέτοχος και δημιουργός, εν μέρει, του αποτελέσματος και το κόσμου.

(Η γάτα του Schrodinger)

Και ο χώρος και ο χρόνος. σύμφωνα με τη νέα θεωρία. δεν θεωρούνται ξεχωριστές οντότητες. Είναι ένα συνεχές με τις τρεις διαστάσεις του χώρου και μία διάσταση του χρόνου.

Ο χωροχρόνος έχει κάνει την εμφάνισή του.

Σύμφωνα με την κβαντική θεωρία,
οποιαδήποτε από δύο αμοιβαίως αποκλειόμενες
προτάσεις: το φως είναι κύμα, το φως είναι
σωματίδιο, μπορεί να είναι αληθής ή ψευδής
αναλόγως με την μέθοδο που επιλέγεται από τον
επιστήμονα για να καθορισθεί η εγκυρότητά
τους.

Η «αρχή της συμπληρωματικότητας» του Μπορ, υποδηλώνει ότι τα κυματικά και σωματιδιακά χαρακτηριστικά είναι συμπληρωματικές όψεις του φωτός και μπορούμε να μιλάμε για **συμπληρωματικότητα δύο αμοιβαίως αποκλειόμενων απόψεων, χωρίς λογική αντίφαση**, διότι αυτές δεν είναι ιδιότητες του φωτός, αλλά αποτέλεσμα της δικής μας αλληλεπίδρασης με το φως.

Το φως δεν εμφανίζει οποιαδήποτε από τις συμπληρωματικές του όψεις, μέχρις ότου πραγματοποιηθεί το κατάλληλο ανθρώπινο πείραμα.

Ένα υποατομικό σωματίδιο δεν είναι τίποτα περισσότερο από μια «τάση να υπάρξει», εκφρασμένη σε όρους πιθανοτήτων.

Η πραγματικότητα τώρα είναι το κβαντικό πεδίο και οτιδήποτε άλλο είναι εκδήλωσή του.

Τα υποατομικά σωματίδια, στην κβαντική φυσική, είναι «διεγέρσεις» κβαντικών πεδίων διαφορετικών τύπων.

Είναι κάτι που φαίνεται να βρίσκεται πέρα από τις αντιληπτικές μας δυνατότητες.

Σε γενικές γραμμές στη φυσική των υποατομικών σωματιδίων ο άνθρωπος μετέχει στη δημιουργία της παρατηρούμενης πραγματικότητας.

Δηλαδή δεν μπορούμε να παρατηρήσουμε τον κόσμο χωρίς να επηρεάσουμε την πορεία του.

Ο άνθρωπος επηρεάζει τον κόσμο που μελετά. (1)

1. Pagels, Heintz R. *The Cosmic Code: Quantum Physics as the Language of Nature*. (New York 1984, σελ. 75, 76)

Σύμφωνα με τον Μαξ Πλάνκ, τα θεμέλια του κόσμου που ανάγονται στον μικρόκοσμο των στοιχειωδών σωματιδίων

«μπορεί να αντιληφθεί η ποιητική ενόραση.
Η λογική διάνοια ποτέ δεν μπορεί να τα συλλάβει πλήρως.» (1)

1. Planck, Max. *The New Science*. N.p.: Meridian, 1959 , σελ. 83

Στην καινούργια γλώσσα που δημιουργεί ο Τζόυς
σπάει την πρωτογενή ύλη των λέξεων
δημιουργώντας με ανασυνδυασμό, νέες, υδαρείς και
εκρηκτικές λέξεις, με το
κύκλωτρον-«βικοκυκλόμετρο» του.

«Όλο μας το ολικοαλεσμένο (1) μυλογυριστό (2) βικοκυκλόμετρο,(3) [...] αυτοκινητικά (4) προεφοδιασμένο με μία γλωσσοσυνουσιακή (5) ... πρωηνενπροόδω (6) διαδικασία, ... δέχεται μέσα από μια πυλαία φλέβα τα διαλυτικώς διαχωρισμένα στοιχεία προηγηθείσης αποσύνθεσης για τον πολυαγαπητοσκοπό (7) του επακόλουθου ανασυνδυασμού ούτως ώστε ερωτισμοί, (8) καταστροφές και εκκεντρικότητες να μεταβιβαστούν σύμφωνα με την αρχαία κληρονομιά του παρελθόντος τύπος με τυπότοπο (9), γράμμα από σκουπιδογράμμα, (10) λέξη σε επιτηρησιολέξη, [...] όλα, αναστομωτικά (11) αφομοιωμένα [...], στην πραγματικότητα, η ίδια παλιά παιχνιδοτολμηρή (12) ατομικοδομική (13) του δικού μας Φίννιους του παλιού Μοναδικού, υψηλά φορτισμένη με φύρδην μίγδην ηλεκτρόνια που μπορεί να τον ενεργοποιήσουν»
(ΑΤΦ Τ.Β´ 810 - 812)

1. Wholemole < wholemeal: ολικής άλεσης.
2. Millwheeling < mill: μύλος + wheeling: γυρίζοντας.
3. Vicociclotometer < Vico: ο φιλόσοφος Βίκο + cyclometer: κυκλόμετρο.
4. Autokinatonetically < autokin(ato)netic(ally): αυτοκινητικό.
5. Clappercoupling < clapper: γλωσσίδι, αργκ. γλώσσα + coupling: σύζευξη, απαρχ. συνουσία, σμίξιμο).
6. Exprogressive < ex: πρώην, τέως + progressive: εν προόδω, εξελισσόμενος. Work in progress: «Έργασία εν προόδω», ο προσωρινός τίτλος της *Αγρύπνιας*.
7. Verypeturpose < very: πολύ + pet: αγαπητός + purpose: σκοπός.
8. Heroticisms: ερωτισμοί, catastrophes: καταστροφές, eccentricities: εκκεντρικότητες
9. Tope: τόπος.
10. Litter < littera: λατ. γράμμα. + σκουπίδι
11. Anastomosically: αναστομωτικώς.
12. Gamebold < game:παιχνίδι + bold: τολμηρός.
13. Adomic < atomic: ατομικός. + domic: δομικός

Σπάει τις πιο μικρές σημασιολογικές μονάδες της γλώσσας
«για τον πολυαγαπητοσκοπό του επακόλουθου ανασυνδυασμού» και
δημιουργεί από τα γλωσσικά στοιχειώδη σημασιολογικά σωματίδια νέες
λέξεις και έννοιες, τα:

«σαρκοφρέσκα (1) συννεφοκαινουργιοπαρθένα (2) του κορίτσια (3)
πραγματικά πολυερεθισμένα (4) και χαρούμενα» (ΑΤΦ Τ.Α' 445)

1. Flesch [< fles(c)h: σάρκα] < fresh: φρέσκος.
2. Nuemaïd [< nue: γαλλ. σύννεφο, new: νέος) + maïd (θεραπαινίδα, κόρη)] < new made: καινουργοφτιαγμένος.
3. Mots < mott: δαν. αργκ. κορίτσι.
4. Prural (< purire: λατ. σεξουαλική διέγερση) < plural: πολλαπλός.

Η Αγρύπνια ευρίσκεται σε κβαντική κατάσταση.

«Η εκμηδενοποίηση (1) του ατομοέτυμου (2) από τη βροντή του τρομερού του θεμελιωτή του πρώτου λόρδου του χαρντλράδερχορντ (3) εκπυρσοκροτοεκρήγνυται (4) μέχρι τα Περσυορειλλυφαρσαλιοουράλια (5) με μια ακομηπιοθωριβανοτρομερή (6) θορυβοχλαγωγία (7) και ανάμεσα στη γενική μεγάλη σύγχυση γίνονται αντιληπτά άτομα διαφεύγοντα με μόρια τα οποία νεροκολοκύθες (8) του κόβεντρυ ολοζουπιζοπαστώνονται στη Λονδινολαντοκομψότητα (9) του Πινκιντιντοπικαντίλλυ. (10) Παρόμοιες σκηνές εκτοξεύονται από την Ολοφυρομενοχοноουλού,(11) το Φαρσομπουλαβάγιο, (12) την αυτοκρατορικοουράνια (13) Διαστημορώμη (14) και τη δολοφονομοντέρνα (15) Ατομαθήνα. (16)» (ΑΤΦ Τ.Β΄ 277-278)

1. Abnihilisation < ab nihilo: λατ. εκ του μηδενός + annihilation: εκμηδένιση.. Εκ του μηδενός ποίηση. Η μετατροπή της ύλης σε ενέργεια
2. Etym: έτυμον (ετυμολογία) + atom: άτομο. Το ραδιόφωνο αναγγέλλει τη διάσπαση του ατόμου.
3. Hurtreford < Hurdle Ford: πρότερη ονομασία του Δουβλίνου + Rutherford. Ο φυσικός λόρδος Ράδερχορντ διέσπασε το άτομο το 1919.
4. Expolodotonates < expllodes : εκρήγνυται + detonates: πυροκροτείται, εκρήγνυται.
5. Parsuralia < Persee O'Reilly: Πέρσυ Ο'Ρέιλλυ + Pharsalia: *Φαρσάλια ή Περί εμφυλίου πολέμου*, επικό ποίημα του Λουκανού + (Pars)Uralia: Ουράλια.
6. Ivanmorinthorrorumble < ivan: Ιβάν + mor < more: περισσότερο + Thor: Θωρ, σκανδιναβός θεός της βροντής + horrorumble < horrible: τρομερός + even more horrible: ακόμη πιο τρομερός.
7. Fragoromboassity < fragor : δυνατός θόρυβος + romboassity < rombazzo: ιταλ. οχλαγωγία).
8. Fairlygosmotherthemselves < fairly-go-smother-themselves.
9. Landaunelegants < landaun < landau (τετράτροχη ιππήλατη άμαξα, η νεροκολοκύθα της σταχτοπούτας) + London + elegants < elegance: κομψότητα).
10. Pinkadindy < pinkindindies: νυκτερινοί περιπατητές στο Δουβλίνο του 18^{ου} αιώνα που χάραζαν περαστικούς με τη μύτη του ξίφους τους + Piccadilly: Πικαντίλλυ.
11. Hullulullu < ululate: ολοφύρομαι + Honolulu: Χονολουλού.
12. Bawlawayo < balavayu: ρωσ. κάνω φάρσα + Bulawayo: πόλη της Ζιμπάμπουε.
13. Empryreal: < ουράνιος + imperial: αυτοκρατορικός
14. Raum : Γερμαν.. διάστημα + Rome: Ρώμη.
15. Mordern < mord: γερμ. δολοφόνος + modern: μοντέρνος.
16. Atems < atoms: άτομα + Athens: Αθήνα.

Το 1919 ο Λόρδος Ράδερφορντ διασπά το άτομο, το θεωρούμενο μέχρι τότε ελάχιστο σωματίδιο ύλης και

Ο Τζόους, από το 1922 έως το 1939, που δημιουργεί την Αγρύπνια του, διασπά τις λέξεις, και τις χρησιμοποιεί ως «έτυμα-άτομα», για να χτίσει εκ του μηδενός νέες λέξεις και έννοιες.

Τα «έτυμα-άτομα», «ετυμάτομα», της *Αγρύπνιας*, διατηρούν και την αρχική τους σημασία και συνάμα αποτελούν συστατικά από τα οποία νέες λέξεις σχηματίζονται.

Το λογοτεχνικό πείραμα του Τζόους με τη γλώσσα, στην *Αγρύπνια των Φίννεγκαν*, έχει αναλογίες με τη διάσπαση του ατόμου και την κβαντική φυσική των στοιχειωδών σωματιδίων:

«όλα, αναστομωτικά (1) αφομοιωμένα και προτρομεροταυτοποιημένα (2) παραϊδιωτικώς,(3) στην πραγματικότητα, η ίδια παλιά παιχνιδοτολμηρή (4) αδαμικοατομική (5) δομή του δικού μας Φίννιους του παλιού Μοναδικού, υψηλά φορτισμένη με ηλεκτρόνια που μπορεί να τον ενεργοποιήσουν, πιθανόν να εμφανισθεί εδώ για χάρη σου, κοκκαλωμένος (6)» (ΑΤΦ Τ.Β' 812)

Η φράση «έντονα φορτισμένη με ηλεκτρόνια: Highly Charged with Electrons» παραπέμπει στα αρχικά HCE, στον πρωταγωνιστή της Αγρύπνιας, ο οποίος πιθανόν να εμφανισθεί, διότι:

«Μπορεί να προερχόμαστε, αγγίζουμε και φεύγουμε, από άτομα και υποθέσεις, αλλά είμαστε προορισμένοι να είμαστε πιθανότητες χωρίς τέλος.» (ΑΤΦ Τ.Β' 469)

1. Anastomosingly: αναστομωτικός.
2. Preidentified < pre: προ + terified: τρομοκρατημένος) + identified: ταυτοποιημένος.
3. Paraidiotically: παραϊδιωτικώς.
4. Gamebold < game: παιχνίδι + bold: τολμηρός.
5. Adomic < adamic: αδαμικός + atomic: ατομικός.
6. Cockalooralooraloomenos < cockalo(oralooraloo)menos: κοκκαλωμένος.

Η κβαντική φυσική, κατά τον Heisenberg προβλέπει ότι:

«τα στοιχειώδη σωματίδια μπορούν σε αρκετά υψηλές ενέργειες, να μετατραπούν σε άλλα σωματίδια ή να δημιουργηθούν από κινητική ανώγεια και μπορεί να εκμηδενισθούν σε ενέργεια.

Όλα τα στοιχειώδη σωματίδια είναι καμωμένα από την ίδια ουσία, την οποία μπορούμε να ονομάσουμε ενέργεια της παγκόσμιας ύλης.

Είναι διαφορετικές μορφές με τις οποίες η ύλη μπορεί να εμφανισθεί»

Heisenberg, Werner. *Physics and Philosophy: The Revolution in Modern Science*.
(New York: Harper, 1958, σελ 160)

Το Καρτεσιανό σχήμα για τον Κόσμο της κλασσικής φυσικής, ως κίνηση αμέτρητων αλλά λογικών οδοντωτών τροχών έχει καταρρεύσει.

Τα συμβάντα δεν είναι πλέον αυθύπαρκτες οντότητες αλλά σχηματίζουν ένα πλέγμα σχέσεων από το οποίο ατομικά στοιχεία δεν μπορούν να διαχωρισθούν.

Παρόμοια αλληλοσύνδεση διατρέχει την *Αγρύπνια*.

«κανένα στόμα δεν έχει τη δύναμη να βάλει όριο στην πορεία μιας χωρογλώσσας (1)»

1. Landsmaul < landssmaal: νορβ.: Γλώσσα της Χώρας».

Το νόημα, ως κβαντικό σωματίδιο-«τάση προς ύπαρξη»,
«στην αδιαίρετη πραγματικότητα» της «Αγρύπνιας»
«εσύ πρέπει να τραβήξεις τη γραμμή κάπου» (ΑΤΦ Τ.Β' 52)

«Και, αν μπορούσες να κρυφοκοιτάξεις μέσα στην εγκεφαλοποιημένη (1) κατσαρόλα [...], θα έβλεπες στο σπίτι του ψυχολογισμού του (αν εσύ ήσουν, δηλαδή, απολυμασμένος αρκετά να φαίνεσαι άυλος) τι σαβούρα σκουπιδιών ελικοειδών χρόνων που χάθηκαν ή ξεστράτισαν, χωρών ερειπωμένων και γλωσσών ναυαγισμένων επίσης, [...] προσαραγμένες, τσακισμένες και ομορφοσφυροκοπημένες (2) στη θάλασσα μακριά πέρα στην ηλιθιομελλοντικότητα, (3) [...], το καινούργιο που συνέβαινε, με το τι μπαγιάτικες λέξεις αλλοτινέα, ήταν υφασμένο και ταιριασμένο πολύ αρμονικά, έτσι· και πάλι έτσι, η κρέμα της όλης φαουστικής αερολογίας, [...] είναι ότι, [...] αν και μια μέρα μπορεί να είναι τόσο πυκνή όσο μια δεκαετία, κανένα στόμα δεν έχει τη δύναμη να βάλει όριο στην πορεία μιας χωρογλώσσας, (4)»

(ΑΤΦ Τ.Β' 52)

1. Thoughtsam < thought: σκέψη, λογισμός + sam: ψυχή, «περδικούλα». Αναφέρεται στις έλικες του εγκεφάλου και κατ' επέκτασιν σε σκέψεις.
2. Beaushelled < beau:όμορφος + shelled: κανονιοβολώ, «σφυροκοπώ»
3. Faturity < futurity: μελλοντικότητα + fatuity: ηλιθιότητα, βλακεία, κουταμάρα.
4. Landsmaul < landssmaal: νορβ. «γλώσσα της χώρας».

Απελευθερωμένες από το παραδοσιακό τους σχήμα, οι λέξεις συγχωνεύονται η μία μέσα στην άλλη, χάνουν τον παραδοσιακό τους ρόλο ως σύμβολα ή σημεία διακριτών οντοτήτων.

Αναλαμβάνουν τον ρόλο αμοιβαίας συγχώνευσης, εμφανώς αποσυνδεδεμένων (μεταξύ των) συμβάντων.

Τα συμβαίνοντα και οι άνθρωποι στην «Αγρύπνια» είναι
«πανταλληλοσυγχωνευμένοι» (1) (ΑΤΦ Τ.Α' 296)

1. Everintermutuomergent < ever: πάντοτε + inter:(λατ. πρόθεμα: αλληλο- + muto < mutual: αμοιβαίος + mergent: συγχώνευση.

Στην κβαντική εκδοχή της, η ύλη είναι μια ατέρμων πορεία δημιουργίας και εκμηδενοποίησης (εκ μηδενός ποίησης). Μια πορεία που βυθίζει το σύμπαν σε συνεχή ρευστότητα.

Το ίδιο συμβαίνει και με τον «χαόκοσμο-πάνκοσμο» της *Αγρύπνιας*.

Η συνεχής ροή και μετακίνηση της σημασίας των λέξεων στο καινούργιο λεξιλόγιο της *Αγρύπνιας*, δημιουργεί την ψευδαίσθηση πως το βιβλίο είναι ζωντανό.

Φωνάζει, στον χαμένο στον χάοκοσμό της αναγνώστη,
ο «πάνκοσμος» της *Αγρύπνιας*:

«Μην κλαις ακόμα! Έχεις πολλά μιλιοχαμόγελα (1) μέχρι το
Οχιακόμα (2) με εβδομήντα (3) παρθένες για κάθε άντρα,
κύριε, και το πάρκο τόσο σκοτεινό στο καντηλόφωτο.(4) Αλλά
κοίτα τι σεφτέ έκανες! Τα υπάρχοντα ανακατεύονται
κινούμενα, παρελαύνοντας, όλα τους από παλιά [...] ένα
κομμάτι τορυστορίας (5) να πουν» (ΑΤΦ Τ.Α' 114)

1. Smile: χαμόγελο + mile.
2. Nondum: λατ. όχι ακόμα.
3. Sitty: νορβ. ο αριθμός 70.
4. Kindlelight < kindle < candle: καντήλι + light: φως.
5. Tories και Whigs: Συντηρητικό και Εργατικό Κόμμα της Αγγλίας.

«Εν πάση περιπτώσει, κάπως και κάπου,
πριν από τη βιβλοπλημμύρα ή την άμπωτή της,
κάποιος [...] το έγραψε, το έγραψε όλο,
το κατέγραψε όλο, και να 'σαι, τελεία.»

«Ο καιρός περνάει.» (1) (ΑΤΦ Τ. Β' 495)

«Αυτή η καλύβα δεν είναι αρκετά μεγάλη για μένα τώρα.
Σας ονειρεύομαι, Αζόρες. και,
θυμηθείτε αυτό, χορωδιοκόριτσα, (2) υπάρχει η μάγισσα
στο χερσοτόπι, αδελφή!

Η αγγελοκρούστρα (3) γυμνώνει τα πορνοουρί, (4) ενώ
ο Μιγαδοδράκος (5) τ' ασπρομαλλιάζει.» (ΑΤΦ Τ.Β' 496)

1. Tempos fidgets: λατ. ο καιρός περνάει.

2. Chorines: κορίτσια της χορωδίας.

3. 'Bansheeba < Banshee(ba): θηλυκός δαίμονας προάγγελος θανάτου, αγγελοκρούστρα.

4. Hourihaared < houri: ουρί + haared < haar: γερμ. μαλλιά + houriere: γαλλ. αργκ. η πόρνη.

5. Orcotron < Orco(tron): ο δράκος στη ιταλική διάλεκτο της Τεργέστης + octoroon: μιγάζ.

Το εν τω γίνεσθαι είναι της Αγρύπνιας των Φίννεγκαν.

Ο αλλοκοτολόγος της Αγρύπνιας

«—Ω, έτσι είναι τα πράγματα με σένα, πλασματάκι;

Εν αρχή ην ο αλλοκοτολόγος,(1) δεν ήταν!» (ΑΤΦ Τ.Β' 535)

Το είναι εν τω γίνεσθαι μέσα στον χωροχρόνο της Αγρύπνιας, συνδέει τον συγγραφέα με τον αναγνώστη, καθιστώντας τον τελευταίο, εν τω γίνεσθαι αναγνωστοσυγγραφέα.

Ο λόγος σαρκώνεται ξανά σε φρέσκια σάρκα, κι όλα πάλι αρχίζουν από την αρχή.

1. Weared < weered: παράξενος, αλλόκοτος + word: λέξη, λόγος.

«In the becoming was the weared < «In the beginning was the Word: Εν αρχή ην ο Λόγος» (Ιωάννης α' 1).

«σ' έναν κοσμολόγο που έγινε φρεσκοσάρκα (1) όπου μαζί [...] αρχίζουμε από την αρχή.» (ΑΤΦ Τ.Β' 225)

Ο αλλοκοτολόγος της *Αγρύπνιας* μιλάει τον κόσμο της:

«Εσύ που από τότε που ήσουν μια μαύρη μάζα σπασμών και τρέμουλου, (2) στοιχειωμένος σε μια σπασμωδική αίσθηση σαν να μην υπήρξες ή να ήσουν όλα αυτά που μπορεί εγώ να γινόμουν ή σκόπευες εσύ να γίνεις» (ΑΤΦ Τ.Α' 579)

1. World made fresh: ο κόσμος έγινε φρέσκος . «The Word was made flesh: Και ο Λόγος σαρξ εγένετο»: Κατά Ιωάννην α' 14.

2. Jigs: αργκ. σπασμοί, τρομώδες παραλήρημα (delirium tremens).

«Η σκέψη λέει τον Κόσμο, αλλά μόνο εκείνο που είναι ειπωμένο μέσα στη γλώσσα του ανθρώπου» (1)

Δίχως Λόγο-Σκέψη ο Κόσμος δεν θα ήταν, γιατί δεν θα είχε λεχθεί. Και δίχως Κόσμο δεν θα υπήρχε Λόγος, γιατί δεν θα υπήρχε τίποτα να ειπωθεί.

Λόγος-Σκέψη-Κόσμος τριάδα ομοούσιος και αδιαίρετος.

Το είναι και το γίνεσθαι. Το ρήμα είμαι (ειμί) σχηματίζει τους χρόνους: αόριστο, παρακείμενο και υπερσυντέλικο, από αυτούς του ρήματος γίγνομαι (εγενόμην, γέγονα, εγεγόνην). Πώς μπορεί να είμαι εάν δεν γινόμουν, έχω γίνει ή είχα γίνει;

1. Κώστας Αξελός, «Προς την Πλανητική Σκέψη» Το Γίνεσθαι Σκέψη του Κόσμου και το Γίνεσθαι-Κόσμος της Σκέψης. (Βιβλιοπωλείον της «ΕΣΤΙΑΣ» Ι.Δ.Κολαρου & Σιας Α.Ε, Αθήνα, 1985 σ. 28)

«Αν υπάρχει ένα μέλλον σε κάθε παρελθόν που είναι παρόν Ποιος δεν ήξερε τον Πεντοφίννεγκαν (1) και Ποιος τι πόσοι στη Σεισμαγρύπνια (2) του Πεντοφίννεγκαν!(2) Καύχημα! Οι παραγωγοί του δεν είναι οι καταναλωτές του;» (ΑΤΦ Τ.Β' 554)

1. Quis est qui non novit: λατιν. Ποιος είναι εκεί που δεν ξέρει + quinnigan: λατιν.

Quin(nigan) < πεντο- πεντα- (π.χ. πεντάμορφη) + Finnegan

2. Qui quae quot at Quinnigan's < Quake (λατιν.): λατιν. Σεισμός + Wake: Αγρύπνια

«(Σκύψε) αν είσαι αλφαβηταφηρημένος, (1) σ' αυτό το πήλινο ημερολόγιο, τι παράξενα σημεία (παρακαλώ σκύψε), σ' αυτό το αλεφαλφαβητοκρέβατο! (2) Μπορείς να μιλήσεις (μια και Ημείς και Υμείς το ξέρουμε ήδη) τον κόσμο του. Είναι το ίδιο από παλιά ειπωμένο απ' όλους.» (ΑΤΦ Τ. Α' 107)

1. Abcedminded < absentminded: αφηρημένος + abc(edminded): αλφαβήτα

2. Allaphbed < alphabet: η αλφαβήτα + allaph < aleph: πρώτο γράμμα του εβραϊκού αλφάβητου + bed: κρεβάτι + AL(la)P(hbed) < ΑΛΠ.

Υλη και πνεύμα στην Αγρύπνια των Φίννεγκαν

Ο Χαόκοσμος της Αγρύπνιας, μια νοητική οντότητα, ένα κβαντικό πεδίο κυμάτων πιθανοτήτων, «αναζητώντας χνάρι μέσα στο βαθύ χρονοπεδίο» (1) (ΑΤΦ Τ.Β' 508), υλοποιείται σε «δακτυλίδια ακτινοβολομπουλοουρανότοξου (2)» (ΑΤΦ Τ.Β' 69), όπως ένα υλοποιημένο υποατομικό σωματίδιο, που στο φωτογραφικό φιλμ συχνά εμφανίζεται με τη μορφή λαμπρών ομόκεντρων δακτυλίων.

1. Timefield < time: χρόνος + field: πεδίο.

2. Rayingbogeys < raying: ακτινοβολία + bogeys: μπαμπούλες + regenbogen: γερμ. Ουράνιο τόξο.

Ο Κόσμος της *Αγρύπνιας*, άδειος από ύλη.

«Κι όλος ο κόσμος επίσης άδειος! (1)

Τιποταπιποτακαιτίποτα!» (2) (ΑΤΦ Τ.Β' 394),

Είναι χτισμένος από νοητικά υλικά και αυτή η νοητική (κβαντική) κατασκευή είναι μία αντανάκλαση των:

«πολυμαθηματικών αϋλοτήτων, που κοροϊδεύουν [...] την πανταχού παρουσία αυτού το οποίο Καθαυτό είναι Καθαυτό Μόνο του (άκου, ω άκου, Ιρλανδία!) εξωτερικεύεται σ' αυτό το εδώ και τώρα επίπεδό μας σε διασπασμένο στερεό, υγρό και αέριο σώμα (η επιστήμη, λέει!)» (ΑΤΦ Τ.Β' 357)

1. Volomundo osi videvide: λατιν. κι όλος ο κόσμος επίσης άδειος.

2. Nichtsnichtsundnichts < nichts: τίποτα + nichts + und: και + nichts.

«Με κινδυνοασπρισμένες (1) παθολαχανιασμένες (2) γροθοσπαρακτικές (3) ενοράσεις επανενωμένης εαυτότητας (γαλαξίας, διασκορπισμός του σκότους!) στην υπερδιαστασιακή αφιλαυτία όλου του εαυτού.» (ΑΤΦ Τ.Β' 357)

Η εξαΰλωση της πραγματικότητας σε λεκτικό επίπεδο είναι παρούσα μέσα στη συγχώνευση της έννοιας του κόσμου και του κενού:

«είμαστε αποκλεισμένοι μέσα σ' αυτόν τον κενόκοσμο (4)» (ΑΤΦ Τ.Β' 743)

«θα ταξιδέψω σ' όλον τον άδειο κόσμο.» (ΑΤΦ 496)

1. Perilwhitened < peril: κίνδυνος, απειλή + whitened: ασπρισμένος.
2. Passionpanting < passion: πάθος + panting: λαχανιασμένος.
3. Pugnoplangent < pugno: ιταλ. γροθιά + plangent: σπαρακτικός, γοερός.
4. Woylde < world: κόσμος + void: κενό)

Η νέα αντίληψη του μη υλικού κόσμου της κβαντικής φυσικής, όπου σωματίδια ύλης μεταμορφώνονται σε ενέργεια και το αντίστροφο, αναφέρεται και περιγράφεται στην *Αγρύπνια των Φίννεγκαν* πολλές φορές με υπαινικτικό τρόπο.

Το φωτοηλεκτρικό φαινόμενο, αλληλεπίδραση ενέργειας (φως) και ύλης (εκπομπή ηλεκτρονίων) είναι παρόν:

«η δεκτοσκοφωνική (1) του φωτοευαισθησία υπό τον έλεγχο υπερηχητικού φωτός μπορεί να καταχωριστεί στο καθόλου μακρινό μας μέλλον μόλις οι τονικές τιμές θα μπορούν να εξοβελιστούν από Χρωμόφιλες, περιορισμένες σε ένα δισεκατομμυριοστοεκατοστόφραγκο (2) του μικροαμπέρ»
(ΑΤΦ Τ. Β' 397)

1. Dectroscophonious < dectro < decto: δέκτης) + scophonious < scophony: μηχανική τηλεόραση (1938) βασισμένη σε σειρά περιστρεφόμενων καθρεπτών και διαμορφωτή συχνότητας φωτός. Η έναρξη του παγκόσμιου πολέμου δεν επέτρεψε τη μαζική παραγωγή της και αντικαταστάθηκε από τον καθοδικό σωλήνα.
2. Millicentime < milli (δισεκατομμυριοστό) + centime (ένα εκατοστό του γαλλικού φράγκου).

«Στο ηλιοτροπικό μεσονύχτι μετά από ένα ξεθώριασμα του μεταμορφωμένου Ταφ και, εν αναμονή της αντιστροφής του, ένας μετενεργικός αναπυρακτωμένος από την αναλαμπή Μπατ, ο βομβαρδισμός της οθόνης της μπερντοτηλεόρασης, (1)[...] προσπαθεί να εστιάσει και να συντονίσει στη φορτιοεπέλαση (2) της φωτοελαφράς οδοφραγματοταξιαρχίας.(3) Κάτω στη φωτοκλίση (4) σε συγκοπικούς παλμούς, με δέστρες ανάμεσα στα δόντια τους, οι βληματοπλανημενοσχοινοστρατιές, (5) λαμποκοπημακροταλισμακαταιγισμός, (6) γεννημένες από το κύμα μεταφοράς τους. Το ψεκασμοπίστολο τσουγκρανίζει και τις σχίζει από μια διπλή εστία: χειροβομβίδα, δυναμίτης, ηλεκτρολύτης, εκμηδένιση: και η σαρωτική πυρανάβλυση αυτών των πιστολιών διατρέχει τις φωτοβολημένες εικονογραφημένες εξακόσιες (7) γραμμές. Τέλος! (8) Μια ευαγγελική αλήθεια στάζει πάνω από το περίβλημα καισιοκαζεΐνης. (9) Ανάμεσα στον φθορισμό μιας θεαματικής τοξικότητας πήζει μέσω του εικονοσκοπίου σταθερά σ' ένα καρέ, η φιγούρα ενός φιλαράκου στο άγιο πνεύμα,» (ΑΤΦ Τ.Β' 266 – 267) Η απελευθέρωση της (άυλης) κυματικής ενέργειας του φωτός, αυτή η «ραδιοταλαντούμενη επιπιστολή (10)» (ΑΤΦ Τ.Α' 359) πήζει στο γυαλί του εικονοσκοπίου «στη φιγούρα ενός φιλαράκου.»

1. Bairdboard < Baird (John Logie: Σκώτος εφευρέτης της πρώτης τηλεοπτικής εικόνας (1925). Μικρή εικόνα 30 γραμμών σάρωσης κόκκινου και μαύρου.
2. Charge: φορτίο, επέλαση.
3. Barricade : οδόφραγμα + brigade: ταξιαρχία. «The Charge of the Light Brigade: Η Επέλαση της Ελαφράς Ταξιαρχίας», του Τέννyson (Tennyson).
4. Photoslope < photo:φωτο + slope: κλίση. Η οριζόντια σάρωση της οθόνης της τηλεοράσεως, με κλίση (0,10) ως προς το οριζόντιο επίπεδο.
5. Missledhropes < misled troops: αποπροσανατολισμένες στρατιές + missile: βλήμα + ropes: σχοινιά. Γραμμές τις οθόνης που δείχνουν τη σάρωση.
6. Glitteraglatteaglutt < glitter: λαμποκόπημα, λαμπύρισμα) + a + glatter < clatter: κροτάλισμα + a + glutt: κορεσμός, πληθώρα.
7. Sunksundered < six hundred: εξακόσια.
8. Shlossh < schluss: γερμ. τέλος.
9. Caeseine < caesium: ευαισθητοποιεί τις οθόνες τηλεοράσεως + casein: καζεΐνη, Χρησιμοποιείται στον πλαστικό σκελετό της τηλεόρασης.
10. Epiepistle < epi (επί) + epistle (επιστολή).

Όπως στον υποατομικό κόσμο η αρχή της απροσδιοριστίας εμποδίζει την πλήρη γνώση, έτσι και ο χαόκοσμος της *Αγρύπνιας* δεν επιδέχεται πλήρη κατανόηση των συστατικών του στοιχείων.

Τα γεγονότα ποτέ δεν παρουσιάζονται κατά έναν οριστικό τρόπο, αλλά υπόκεινται πάντοτε σε αμφιβολία και παραμόρφωση. Δεν υπάρχει συγκεκριμένη πραγματικότητα στο βιβλίο. Μόνο διαφορετικές εκδοχές χαρακτήρων και συμβάντων, που και αυτές είναι παραμορφωμένες με το δικό τους τρόπο. Όπως στη θολή εικόνα της υποατομικής πραγματικότητας, «Αυτές οι ασαφείς ορατότητες» (ΑΤΦ Τ.Β´ 790) στην *Αγρύπνια των Φίννεγκαν* καθιστούν δύσκολο να διακρίνει κανείς με βεβαιότητα τους χαρακτήρες και τα συμβάντα.

«Απλά βλέπε! (1) Είναι πυκνό! Μα τον φρακτοδία! (2)

Εσύ μιλάς στην ορατότητα μιας φρικομίχλης» (3) (ΑΤΦ Τ.Α´ 185)

1. Chest C < just see: απλά δες. C: παλιοί τενόροι δοκίμαζαν το περίφημο θωρακικό C (Ντο) τους.
2. Corpo di barragio (< corpo di Bacco: ιταλ. μα τον Δία + barragio: ιταλ. φράγμα, φράκτης.
3. Freakfog < freak: τέρας, φρικιό + fog: ομίχλη.

«Πρόκειται για κατηφοροθανατολισθηρή (1) κατάσταση, δεδομένης της υγρότητας και της χαμηλής ορατότητας γιατί σ' αυτόν τον σεχραζατλεξόγριφο (2) κάποιου με τις χίλιες και μια καβόνυχτες (3) εκείνη η δαμόκλειος σπάθη της βεβαιότητας που θα ταυτοποιούσε το σώμα ποτέ δεν πέφτει για να τιμωροταυτοποιήσει (4) κανείς τον ατομοένα (5)» (ΑΤΦ Τ.Α' 193).

1. Slopperish < slipperish: ολισθηρός + slop(pp)e(rish): επικλινής +(slop)perish: αφανίζομαι.
2. Scherzarade < Sahrazad: Σεχραζάτ + scherzo(arade): ιταλ. συλλαβόγριφος.
3. Nightinesses < nigths: νύχτες + (nighti)ness(es): ακρωτήριο, κάβος.
4. Idendifine < idendify: ταυτοποιώ + fine: πρόστιμο, τιμωρία).
5. Individuone < idividual: άτομο + one: ένας.

Σ' αυτό «το μεγάλο συνεχές, που κυριαρχείται από τη μοίρα και
διανθίζεται με την ατυχία» (ΑΤΦ Τ.Β' 503),
στον κόσμο της *Αγρύπνιας των Φίννεγκαν*

«είμαστε πεπλοπερικυκλωμένοι (1) από σκοτάδια.» (ΑΤΦ Τ.Α' 713)

Κι ό,τι μαθαίνουμε για τους χαρακτήρες και τα συμβάντα, το
μαθαίνουμε εμμέσως, μέσα από περιγραφές άλλων ανεξιχνίαστων
«πειστηριοδοτών»:

1. Circumveiled < enveloped: περικυκλωμένος + veil: βέλο, πέπλο + circumvallatus: λατιν. περικυκλωμένος.

«Τα ψευτοδεδομένα, πράγματι τα έχουμε στη διάθεσή μας. Είναι πολύ ανακριβώς λίγα για να απαιτούν τη βεβαιότητά μας, οι πειστηριοδότες,(1) σύμφωνα με ποδαροδημοσκόπηση, (2) επίσης αναξιόπιστα ανεξιχνίαστοι (3)» (ΑΤΦ Τ.Α' 213)

1.Evidencegivers < evidence: πειστήριο, ένδειξη + givers: δότες.

2. Legpoll < leg: πόδι + poll: δημοσκόπηση.

3. Irreperible: ιταλ. ανεξιχνίαστος, ασύλληπτος, μη ανακαλυφθείς.

Ασάφεια και αβεβαιότητα

Ασαφεια και αβεβαιότητα περιβάλλει τα αίτια που οδήγησαν στην πτώση του Τιμ Φίννεγκαν:

«Μπορεί να ήταν ένα ζούφιο τούβλο, όπως λένε μερικοί, ή μπορεί να οφειλόταν στο γκρεμοτσάκισμα των παλιών του υποσχέσεων, όπως το είδαν άλλοι. (Μέχρι σήμερα υπάρχουν χίλιες και μία ιστορίες, χιλιοειπωμένες, γι' αυτό.)» (ΑΤΦ Τ.Α' 56)

« Ω, αναμφίβολα ναι, και πολύ πιθανόν επίσης,
κάποιος που σκέφτεται βαθύτερα θα έχει πάντοτε
στο πίσω μέρος του μυαλού του πως αυτή η
καταγραφή [...] είναι όλη μόνο στο μυαλό του.»

(ΑΤΦ Τ.Α' 385)

«Ήταν πολύς καιρός από τότε που κάποτε υπήρχε μια ανεμαφοσιωμενοχώρα (1) κόντρα (2) στον άνεμο ή ήταν λιγότερο μετά από τότε που ποτέ έζησε ένας ράφτης (3) εκεί (4) στην πόλη 5) ή δεν ήταν πριν από τότε που αυτός σχεδίασε το μοντέλο του Κέρσου (6) τραβώντας το γιλέκο του κοστουμιού του αλλά και ή δεν ήταν προτού μεσοκάραβα (7) κουμποτρώπωσε (8) το καπετανοβαρούλκο (9) του Νορβηγού. (10) (ΑΤΦ Τ.Β' 146-147)

1. Lealand [< leal (αφοσιωμένος) + and (και)] < lea (< lee: υπήνεμη πλευρά του πλοίου) + land (γη, χώρα).
2. Luffing < luff: όρτσα (ναυτικός όρος), κόντρα.
3. Toyler < tailor: ράφτης. Η ιστορία του ράφτη Kerse και του Νορβηγού καπετάνιου. Ο Έλλμαν (Ellmann) στη βιογραφία του Τζόους αναφέρει ότι κάποιος είπε στον Τζόους την ιστορία «ενός καμπούρη Νορβηγού καπετάνιου που παρήγγειλε κοστούμι στον Δουβλινέζο ράφτη J. H. Kerse στην οδό Upper Sackville, αριθμός 34. Το κοστούμι που έραψε ο ράφτης δεν εφάρμοζε καλά και ο καπετάνιος τον κατηγόρησε πως ήταν ανίκανος να ράβει, όποτε ο εκνευρισμένος ράφτης τον κατηγόρησε πως ήταν ανίκανος να ταιριάζει».
4. Thor < there: εκεί.
5. tawn < town: πόλη.
6. Kersse < J. H. Kerse: Δουβλινέζος ράφτης.
7. Athwartships < amidships: στη μέση του πλοίου.
8. Buttonhaled < buttonhol(ed): ανοίγω κουμπότρυπες.
9. Capstan:βαρούλκο + captain: καπετάνιος.
10. Norweeger's < Norwe(e)ger: γερμ. Νορβηγός.

Αυτές όμως οι διαφορετικές και αντικρουόμενες εκδοχές αντιμετωπίζονται ως συμπληρωματικές. Όπως σύμφωνα με την αρχή της συμπληρωματικότητας του Μπορ (Bohr) για την σωματιδιακή και κυματική φύση του φωτός.

Έτσι και οι διαφορετικές εκδοχές στην *Αγρύπνια*, ακόμη και τόσο διαφορετικές απόψεις, όπως του Αγίου Πατρικίου και του Αρχιδρυΐδη, ως προς την «αληθή εσωτερικότητα της πραγματικότητας, τι το Πράγμα καθ' εαυτό εκείνο είναι, (1), (2) (ΑΤΦ ΤΒ 800 2-4) , τελικά διαλύονται στην συμπληρωματική ενότητα:

1. Ding < «ding an sich: το πράγμα καθ' εαυτό»: Καντ.
2. Id est: λατ. εκείνο είναι.

«προστοπαρόν (1) καλογεροπαρωπίδες (2) χρονολουσάτοι (3)
συμπληρωματικά ερεβοαγραφόμυαλοι 4) στην ουδετερόλυσή (5) τους
ανάμεσα στη δυνατή αληθοπρασινότητα (6) του ομιλητή (7) και την
πιθανή ερυθροέκρηξη (8) του αγίου» (ΑΤΦ Τ.Β' 803)

1. Beingtime < for the time being.
2. Monkblinkers < monk: καλόγερος + blinkers: παρωπίδες.
3. Timeblinged < time: χρόνος + bling: φανταχτερός, κραυγαλέος.
4. Murkblankered < murk: ζόφος, έρεβος + blankered < blank: άγραφος, λευκός, άδειος + blankminded: άσκεφτος.
5. Neutrolysis < neutro : λατ. ουδέτερος + lysis: (ελλ.) λύσις + neutrality: ουδετερότητα.
6. Viriditude < viridis: λατ. πράσινο + verity: πραγματικότητα.
7. Sager: γερμ. ομιλητής.
8. Eruberuption < (e)ruber(uption): λατ. κόκκινο + e(rube)ruption: έκρηξη, έκθυση (εξανθήματος).

Η *Αγρύπνια των Φίννεγκαν* μοιράζεται την αρχή της συμπληρωματικότητας με την κβαντική φυσική, και την ενότητα του χωροχρόνου με τη θεωρία της σχετικότητας.

Μόνο μέσω της ενοποίησης εμφανώς ανόμοιων ιδεών μπορεί να λάμψει η αληθής εσωτερικότητα της πραγματικότητας. Τι το πράγμα καθ' εαυτό είναι.

«Και ας είναι κάθε μπερδεμενοζεύγαρο σταυροσυμπληρωματικό, (1) μικρά αυγοεγώμας, (2) εσυκρόκος και γαλαεγώ, (3) σ' έναν πολυμεγαλύτεροχρωματιστο (4) παγκόσμο. (5)» (ΑΤΦ Τ.Β' 806)

1. Crisscouple < criss < criss-cross: χιαστός, σταυρωτός, μτφ. μπερδεμένος) + couple: ζευγάρι.
2. Eggons < egg: αυγό + ons: (ολλ.) εμάς, εμείς + egos: τα εγώ.
3. Youlk and meelk < yolk: κρόκος. meelk < melk: ολλ. γάλα < you(lk) and me(elk): εσύ κι εγώ.
4. Farbiger < far: πολύ + biger: μεγαλύτερος + farbig: γερμ. χρωματιστός.
5. Pancosmos: ελλ. παγκόσμος.

Η *Αγρύπνια των Φίννεγκαν*, είναι ένα ολόγραμμα του
πάγκοσμου, όπου το μέρος περιέχει το όλον,
το οποίο περιέχει το μέρος που περιέχει το όλον,
ad infinitum, και του χάοσμου, όπου το χάος περιέχει
την τάξη, που προκύπτει μέσα από το χάος.

Ilya Prigogine - Isabelle Stengers «ΤΑΞΗ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΟ ΧΑΟΣ, Ο νέος διάλογος του ανθρώπου με τη φύση»
Μετάφραση Μαρία Λογιωτάτου Επιμέλεια Αγγελος Νίκας, (Εκδόσεις ΚΕΔΡΟΣ, 1986)

Όπως και στην ιδέα της σχετικότητας του χρόνου του Αϊνστάιν έτσι και στην *Αγρύπνια*

« Υπάρχει ένα ρήγμα στο απαρέμφατο από το έχω στο έχω υπάρξει στο θα υπάρξω» (ΑΤΦ Τ.Β' 23) που ενώνει μια συγκεκριμένη στιγμή με κάθε άλλη στιγμή άσχετα από τις χρονικές τους συντεταγμένες.

Στον κβαντικό κόσμο, και τον χαόκοσμο της *Αγρύπνιας*, κάθε παρόν συμβάν αναμφίβολα έχει την αιτία του στο παρελθόν, αλλά για όσο διάστημα δεν έχει ακόμη εμφανισθεί, ο ειδικός του χαρακτήρας παραμένει αβέβαιος, για τον απλό λόγο, ότι είναι η πραγματοποίησή του, η οποία δημιουργεί τον ειδικό του χαρακτήρα, βάζοντας τέλος στην αβεβαιότητα και αποκλείοντας όλα τα άλλα χαρακτηριστικά που είναι ασυμβίβαστα με αυτό.

Έτσι κάθε παρόν συμβάν είναι, από την ίδια του τη φύση, μια πράξη επιλογής που διαλύει τη διστακτικότητα της πραγματικότητας μεταξύ πολλών δυνατοτήτων.

Γράφει στην Harriet Weaver

« Δεν θα έδινα υπερβολική προσοχή σε αυτές τις θεωρίες, πέρα από το να τις χρησιμοποιήσω για ότι αξίζουν, αλλά βαθμιαία μου έχουν επιβληθεί μέσω των περιστάσεων της ζωής μου» (*Letters* I 241).

Ο χωροχρόνος στην Αγρύπνια και οι τέσσερεις γέροντες

Η σύζευξη του χώρου και του χρόνου σε τετραδιάστατο χωροχρόνο (τρεις διαστάσεις του χώρο και η τέταρτη διάσταση του χρόνου) που δημιουργήσε η θεωρία του Αϊνστάιν, αντικατοπτρίζεται στην *Αγρύπνια* στους τέσσερεις γέροντες τον Ματθαίο Γκρέγορυ, Το Μάρκο Λάιονς, Το Λουκά Τάρπευ και τον Ιωάννη ΜακΝτούγκαλ, τους τέσσερεις ευαγγελιστές οι οποίοι ως «Μαμαλούιω» (1) (Ματθαίος, Μάρκος, Λουκάς Ιωάννης,) είναι συγχωνευμένοι στον τετραδιάστατο χωροχρόνο.
(ΑΤΦ Τ.Β' 361

1. Mamalujo < Μα(τθαίος) + Μά(ρκος) + Λου(κάς) + Ιω(άννης).

«Εκείνοι οι τέσσερις πηλινοάντρες (1) σκαρφάλωσαν μαζί [...] Πρώτος κροτάλισε ο Γερουσιαστής Γκρέγκορυ, αναζητώντας χνάρι μέσα στο βαθύ χρονοπεδίο, (2) ο Γερουσιαστής Λάιονς σούρνοντας την κυματιστή γραμμή των διχοτομημένων (3) βημάτων του (κάτι στις φουσκάλες του τού έλεγε όλη την ώρα πως είχε βρεθεί σ' αυτό το μέρος κάποτε)» (ΑΤΦ Τ.Β' 508)

Σε αυτό το απόσπασμα αντηχεί στη φράση: «αναζητώντας χνάρι μέσα στο βαθύ χρονοπεδίο», η θεωρία του κβαντικού πεδίου σύμφωνα με την οποία η ύλη δεν είναι παρά στιγμιαία εκδήλωση αλληλεπιδρώντων πεδίων

1. Claymen < clay: πηλός + men.

2. Timefield < time: χρόνος + field: πεδίο.

3. Η διχοτόμηση της Ιρλανδίας σε Β. Ιρλανδία και Δημοκρατία της Ιρλανδίας.

Παράλληλα η:

«κυματιστή γραμμή των διχοτομημένων βημάτων»
ανακαλεί την κυματική φύση του φωτός, ενώ η
εντύπωση:

« πως είχε βρεθεί σ αυτό το μέρος κάποτε»
παραπέμπει στην καμπύλωση του χωροχρονικού
συνεχούς που προβλέπει η θεωρία του Αϊνστάιν
και στη αέναη επιστροφή του χρόνου, σύμφωνα με
το όραμα του Βίκο, που αποτελεί τη ραχοκοκαλιά
της *Αγρύπνιας*.

Αυτό το καμπυλούμενο στον εαυτό του σύμπαν του Αϊνστάιν, αντανακλάται στη φράση:

«θα γυρίσουμε σπίτι στη θέα του καινουργιουρανού (1) από τη δύση με το κύμα στον προγραμματισμένο χρόνο (αν ερχόμουν γρηγορότερα θα ήμουν αμέσως πίσω πριν να φύγω» (ΑΤΦ Τ.Β' 444)

«Το ζύγισμά (2) σου γύρω από την οχύρωσή (3) του για τη διόρθωση (4) μιας σκεβρωμένης πορείας. [...] (ΑΤΦ Τ.Β' 554) μια «αδεσποτοευθειογραμμή (5) AL (στο Συκόσχημ (7))» (ΑΤΦ Τ. Β' 54)

1. Newsky prospect < new (νέος, καινούργιος) + sky (ουρανός) + Nevsky prospect: οδός στο Πήτερμπορο.
2. «Your exagmination round his factification for incamination of a warping process» Eexagmination < exagmen: λατ. ζυγίζω.
3. factification < fortification: οχύρωση
4. incamination < incaminare: ιταλ. βάζω στο σωστό δρόμο,
5. warping process < Work in Progress: Έργο εν Προόδω», ο αρχικός τίτλος της *Αγρύπνιας των Φίννεγκαν* πριν τη δημοσίευσή της. Συλλογή δοκιμίων για την *Αγρύπνια των Φίννεγκαν* που δημοσιεύθηκε κατά τη διάρκεια της συγγραφής του έργου.
6. Strayedline < strayed: ξεστρατισμένος, αδέσποτος + line: γραμμή. straight line: ευθεία γραμμή.
7. Fig. (σύντμ. του figure: σχήμα) < fig: σύκο, αργκ. αιδοίο,. Αναφέρεται στο σχήμα της σελ 7 του δεύτερου τόμου

Τώρα το σύμπαν δεν είναι μια στατική οντότητα,
άλλα διαστέλλεται με τεράστιες ταχύτητες.

Και περιπλανιόμαστε

«ηλιακοσυστηματοποιημένοι, (1) σειριακοκοσμικά, (2) σε
ένα όλο και περισσότερο
παντοδυνάμως επεκτεινόμενο σύμπαν [...]

Haud certo ergo (λατ.): *Ουδέν βέβαιον, επομένως*» (ΑΤΦ Τ.Β'
11)

1. Solarsystemised < solar: ηλιακός + systemised: συστηματοποιημένος.
2. Seriolcosmically < serial: σειριακός + cosmically: κοσμικώς.

Γι' αυτό μην ανησυχείτε για ό,τι δεν καταλάβατε.

Εγώ φταίω

Σας ευχαριστώ
για την υπομονή σας

Το «μαύρο διαμάντι» του Τζόυς.

ΤΖΕΙΜΣ ΤΖΟΥΣ

Η Αγρύπνια των Φίννεγκαν»

Εισαγωγή, μετάφραση, Σχόλια Ελευθέριος Ανευλαβής.

Εκδόσεις Κάκτος,

2013, σελ. 1.601 (Τόμοι Α+β)

Του Γρηγόρη Μπέκου

[...] «Η Ελισάβετ Αρσενίου, αναπληρώτρια καθηγήτρια Νεοελληνικής Φιλολογίας στο Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης, που μελετά ως σήμερα αυτές τις μεταφράσεις και παλεύει με το ιδιότυπο κείμενο επί τουλάχιστον 15 χρόνια – έχει εκδώσει και δύο σχετικά μελετήματα -, είπε στο «Βήμα» ότι

«η ελληνοποίηση της «αγγλικής» του Τζόις αξίζει κυρίως για την ανάδειξη των δυνατοτήτων της ελληνικής γλώσσας. Η συλλαβοποίηση ενός ολόκληρου έργου, όπως την προτείνει ο κ. Ανευλαβής, διευρύνει ερμηνευτικά τη γλώσσα του προκρίνοντας τη διαρκή αστάθεια του νοήματος, όπως θα ήθελε και ο ίδιος ο συγγραφέας. Έτσι δημιουργείται μια καινούργια ελληνική «υπεργλώσσα» που συνιστά μια ολοκληρωμένη μετάφραση – επειδή εύκολα μιλάμε και δύσκολα κάνουμε, και μάλιστα όταν «κάνουμε μιλώντας». Η «Αγρύπνια των Φίννεγκαν», αποτέλεσμα αξιόλογης και κοπιώδους ενασχόλησης με το πρωτότυπο κείμενο και φιλέρευνης αναγνωστικής επιμονής, δοκιμάζει με το φωνηματικό της πλέγμα τις αναγνωστικές μας αντοχές και τη γλωσσική μας φαντασία».